

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 4

1930 m.

V. NORKUS.

Sp

Jau metas

užsiprenumeruoti

KARYS

jei norima savo laiku gauti

Gražų sieninį kalendorių!

ateinantiems

1931

metams

Nesivėluokite!

Kalendorius kaip „Kario“ priedas bus duodamas **tik metiniams prenumeratoriams**

1 gusarų D. L. E. K. Jonušo Radvilos pulko mokinio komandos ūkvedžiui

vyr. pusk. VLADUI JANKAUSKUI

dėl jo tėvelio mirties reiškiau širdingiausia užuojautą.

Audrų Duktė.

Mūsų skaitytojų balsai.

I.

Atėjus naujiems metams ir matydamas, kad tuo-
jau pat negalėsiu sukrapštyti 8 litų „Kario“ prenume-
ratai, prašau man už mano honorarą išrašyti visiems
1931 m. „Kari“. Jeigu kas liktų nuo prenumeratos, tai
likusi pinigų suma tegu lieka „Kario“ naudai.

Aš niekuomet nemaniau už savo raštus prašyti ho-
norarą, tik dabar, dėl lėšų stokos, esu priverstas prašy-
ti.

Šiais metais nedaug ką parašiau, bet kitais metais
daugiau parašysiu ir už tai jokio honoraro neprašysiu.
Netrukus gausiu valdišką tarnybą, kaipo savanoris, ir
tuomet galėsiu daugiau laikraščius išsirašyti.

„Kari“ ne tik aš, kol gyvas būsiu, skaitysiu, bet ir
mano vaikai jį skaitys.

„Kario“ draugas

karys-savanoris Jonas Šlikas.

Kybartai.

II.

„Karys“ yra mūsų brangus draugas. Nuo to lai-
ko, kai jis pradėjo mus lankyti, jis tapo mūsų geriausiu
draugu. „Karys“ dėda įvairių straipsnių tėvynės gyvi-

mo klausimais ir daug kitų žinių. „Karys“ pakelia ūpą,
stiprina drąsą kovai už tėvų sostinę — Vilnių.

Visi skyriaus nariai gyvus „Kario“ paveiktus ir
straipsnius iš mūsų nepriklausomybės kovų, o ypač su-
rištus su Vilniumi, t. y. Vilniaus vargais ir Vilniaus va-
davimu, seka su didžiausiu dėmesiu. Todėl „Karys“
būk mums vadovas, kol mes atsieksime užsibrėžtą tikslą,
t. y. atgausim Aušros Vartus, Gedimino pilį ir Vytauto
karstą.

J. Radzevičius,

Liet. Taut. S-gos Šarkaičių skyr.
pirmininkas.

XI

METAI

Karo mokslų žurnalas**„Mūsų Žinynas“**

eina kas mėnuo.

Prenumerata met. 35 lt.; kariams (ir atsarginiams)
ir šauliams 25 lt. Užsieny 50 lt.

Redaguoja plk. ltn. Vytautas Steponaitis.
Leidžia Vyr. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius.

Adresas: Kaunas, „Mūsų Žinynas“.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIII metai

Kaunas, 1931 m. sausio 22 d.

Nr. 4 (608)

„Afsarginis“ Petras namie.

Žiema baltkepurė snieguota,
Ižengus į miško kvapiuosius tankynus,
Bešypso ramiai, karalienė baisi.
Ji žiūri, kaip eglė šarmota,
Su snaigėmis spyglius žaliuosius supynus,
Vis stiebias į viršų, kaip nendrė tiesi.

Žiemos karalija žavioji!
Tu sniego ir ledo krikštalais išausta,
Kaip trauki ir globi prie savo širdies!..
Kaip žvilgsnių šaltuoju vilioji,
Kaip siela atgyja dejonų prispausta
Ir semias iš grožio gyventi vilties.

Taip tyku. Taip gera. Svajinga...
Nutilusi paukščių šeimyna išskrido,
Kur vasara šypsos ir dega dangus.
Išgirsi tik garsą galingą —
Bedaužant genelį į pasaulio vidų,
Ar kaukiant iš tolo pilkuosius vilkus. —

Šit Petras į mišką atvyko.
Sustabdė bėruką po eglės šešėliu
Ir, k'rvį ištraukęs, nubrido tolyn.
Jis kerta į beržą ištyko.
Šis dreba ir snaigėmis pilia, kaip smėliu,
Ir mirdamas žvelgia į saulę, aukštyn...

Svajoja ir Petras užburtas.
Jam sunku ir gaila iškart pasidaro.
J's ilgis ir liūsta jaunųjų draugų.
Juk draugas jaunystėje — turtas.
Draugų kad čia būtų, tai duotų jie garo,
Tai daina gėrėtus, tai būtų smagu...

Kai kuopa išeidavo rytą,
Tuoj dainą užtraukdavo skambiają vyrai,
O Petras vedėjas juk yra visų.
Tą baigia dainuoti — jau kitą
Jis pradeda. Ir skamba rajonas, kaip tyrai,
Ir aidas ringuoja melsvybėn dausų...

Ir sunkiai jisai atsidūsta...
Nors kaime jaunųjų taipogi nestoka,
Kaip ažuolų vyrų daug bręsta žalių,
Vienybės tačiau tik jiems trūksta
Ir rinktis dainoms susitarti nemoka,
Nors norų nestinga kilnesnių, gilių.

Kai Petras tarp jų pasimaišo —
Tuoju renkas aplinkui vyrukai į būrį
Ir laukia, kol Petras dainuoti pradės.
Ir kaimo niurybė pragašo
Nes dainą pamilo. Dainuoja ir žiūri,
Ką Petras paaiškina, ką jiems jis kalbės.

Praeitą jis rudenį grįžęs
I savo šiaudinį gimtines namelį
Kariuomenės dvasią vis skleidžia aplinkui
O vyras kad nėra sutišęs,
Tai dirbamu darbu jau džiaugtis jis gali,
Nors kliūtį ne vieną kelyje sutinka.

Visi jaunesnieji vaikinai,
Paklausę jo balso ir darbo naudingo,
Įstojo į būrį arčiausią šaulių.
Dabar ne vienai jau merginai

Jis kalba tą patį. Dvejonės pradingo,
Kai pradžia padarė Onutė Tutlių.

Dar keletas liko jaunuolių,
Kurie neįstojo į bendrąjį darbą.
Bet bėgdamas laikas ir kalnus nugriaus!..
Supras jie kvietimą jų brolių,
Kai darbo išvys neapsakomą svarbų, —
Ir naktį ir tamsą sekioję paliaus... —

Tad Petras po gimtąjį sodžių,
Kariuomenėj daug ko išmokęs, prityręs
Ir savo jaunųjų neskeldams jėgų,
Darbuojas ir darbu ir žodžiu.
Jaunimas taipogi nelėka sustyręs,
Tik reik energingų darbščiujų vadų. —

Šit rogės girgždena per sniegą.
Išgąsdintas kiškis už kelmo sužiūro
Ir, ausis pastatęs, nukūrė miškais.
Eglynas sapnuoja ir miega...
Bet vėjas jau kyla ir saulė paniuro,
Sukildamos pusnys sukiojas stulpais...

Ant. Bernotas.

Kareiviai ir puskarininkiai.

Kiekvienų metų pavasarį ir rudenį atvažiuoja į dalis tūkstančiai jaunų vyrų atlikti karinę prievolę, įsigyti reikalingiausių žinių, kad vėliau, valstybei ir tėvynei atsidūrus pavojui, būtų naudingi sūnūs ir piliečiai. Jie visi pripratę prie laisvės, kvėpuoti tyriu žalių lankų oru, bastytis šiltais pavasario ir vasaros vakarais. Jie visi linksmi, atviri, geros širdies; visi be baimės atvažiuo patarnauti savo tėvynei. Nieko dabar nebebaugina kariuomenė, nes visi žino, kad kariuomenėj nėra bloga, o kai kuriems, daugiau vargo mačiusiems, net ir visai gera. Daugelis vėliau net gailisi palikdamas kariuomenės eiles. Nė pėdsako nebeliko to, kas seniau būdavo rusų viešpatavimo laikais. „Devynis užmuškit, dešimtą padarykit tikru kareiviu“, — esą kartą išsireiškęs caras. Ir neveltui bijota, bėgta ir slėptasi; ne veltui žandarų būriai turėdavo gaudyti, kad išvarytų į kariuomenę.

Visi tie jauni vyrai, atvykę į kariuomenę, tuoj imami mokyti kariui reikalingų dalykų: rikiuotės, šaudymo, statutų ir k. Taigi, kariuomenė, galima sakyti, virsta tam tikra didele, milžiniška mokykla, auklėjimo įstaiga, kur žmonės ruošiami, pavojui esant, gelbėti savo tėvynę, pasiaukoti, net ir savo gyvastį padėti. Iš čia tad supranta, kad kariuomenės auklėtojų uždavinys yra daug didesnis, daug svarbesnis, negu šiaip gyvenimui ruošiančių mokyklų mokytojų. Ypatingai dar mūsų kariuomenėj, kur jaunuoliai ateina jokių mokyklų nebaigę, kartais visiškai nemoką nei rašyti, nei skatyti. Taigi, pas mus kariuomenėj turi būti jaunuoliai paruošiami ir gyvenimui ir, reikalui atėjus, garbingai mirčiai. Uždavins ypatinai atsakingas.

Tų auklėtojų pareigas dalyse turėtų eiti karininkai. Bet paprastai karininkai nei visų sričių, nei visų kareivių aprėpti negali. Žymi to darbo dalis tenka atlikti esantiems kuopų puskarininkiams, net

grandiniams ir eiliniams, kurie paprastai eina viršininkų pareigas.

Puskarininkiai gali būti padalyti į dvi dalis: liktiniai, kurie jau nuo seniau tarnauja kariuomenėj, turi daug daugiau patyrimo ir net bendro išsilavinimo, ir tikrosios tarnybos puskarininkiai (jaun pusk. laipsny). Prie paskutinių galima priskirti ir grandinius bei eilinius, kurie kuopose eina instruktorių pareigas.

Puskarininkio pareigos yra nemažiau atsakomings, kaip ir karininko. Jis yra artimiausias kareivio viršininkas, artimiausias jo auklėtojas. Ko kareiviui reikės, kas jam bus nesuprantama, kokie klausimai jam kils, jis pirmiausia kreipsis į artimiausį savo viršininką, kreipsis į puskarininkį. Jis daugiausia žiūrės į savo artimiausius viršininkus, jų tarnybinius ir netarnybinius darbus seks ir stengsis imti pavyzdį. Neveltui tad mūsų kariuomenės vidaus tarnybos statutas numato, kad kiekvienas viršininkas turi būti pavyzdžiu savo valdiniams, turi būti visiems lygiai teisingas ir, be to, geras savo dalyko specialistas. Šitais trimis statuto reikalavimais remiasi visas viršininko pasitikėjimas, gerbimas ir klusnumas jam.

Kareivis paprastai yra pastabus, — jis visuomet pamato viršininko netaktą, jis nujaučia jo silpnybes. Ir jeigu viršininkas neturės aukščiau minėtų privatumų, jeigu jis nebus pavyzdingas, teisingas, savo srities specialistas, kareivis pradės juo nepasitikėti, negerbti, ir tokio auklėtojo — viršininko darbas eina pusiau niekais, nepasiekdamas tikslo.

Mūsų kariuomenėj yra daug gerų puskarininkų, ypač iš liktinių tarpo, kurie rimtai ir atsidėję eina savo pareigas, bet, supranta, pasitaiko ir netinkamų, arba geriau sakant, nepasiruošusių auklėtojų pareigoms eiti. Apie tai gal kitam rašiny.

Antko.

Ten, kur nėra saulė linksmi nešviečia.

Štai ką papasakojo gr. Kerpė, grįžęs iš karo kalėjimo ir drausmės dalies, atlikęs bausmę: „Nepamenu — sako, — kaip nutiko, tik žinau, kad kratos metu pas mane sūdu-

kariuomenėj nepaliekamas. Jis teisiamas sunkiuoju kalėjimu, siaurinant piliečio teises ir išmetamas iš kariuomenės tarpo. Toki nuteistieji karo kalėjime ir drausmės dalyje

Sėdintieji karo kalėjime kariai, nuteistieji karo kalėjimu sėdi bendruose kazematuose, eina darbuose, daromi su jais užsiėmimai: pamokos — statutai, švietimas. Čia jam neleidžiama pamiršti, kad jis, nors ir kalėjime sėdėdamas, yra karys. Daugiau yra varžomi laikomi iki teismo — tardomieji, kurie talpinami skyriumi. Atrodo, savo vidaus gyvenimu karo kalėjimas ir drausmės dalis mažai kuo tiskiria nuo kitų dalių, jeigu nebūtų tokių suvaržymų, kaip laisvės atėmimas, kuri žmogui beveik viskas. Be to, suimtiesiems ir nuteistiesiems neleidžiama rūkyti, dainuoti, groti, pas save pinigus turėti. Vietoj šio viso, jiems duodama knygų, laikraščių ir darbo.

Plačiai veikia knygryškla, kurioje dirba apie 15—20 žmonių. Knygas riša Kauno centralinių įstaigų ir įgulos dalių bibliotekų.

Be suimtųjų ir nuteistųjų kareivių, dar yra kadro komanda, kuri eina dalies sargybas ir tarnybą, lydi siuntinėjamus į teismo posėdžius, tardymui ir į kitus kalėjimus. Forto kareivinės nėra tokios baisios ir nejaukios, kaip kad iš viršaus jos atrodo. Nors reikia pripažinti, kad rusų stątyba nesistengė paslėpti realios tikrovės, kareivinės vidų planuojant. Viskas stačiokiškai be dailės atlikta; rodos, kad tyčia į blindažą ar požeminį rūsį panėšėtų ir apie tai mažiausias mažmožis primintų. Tačiau keletas

Bendras VI forto vaizdas.

ke būrininkas rado lašinių gabalą, kuris esą buvo žuvęs virtuvėje man dežuruojant. Gerai neįsivaizduoju, kaip visa tai dėjos, tik aiškiai dabar suprantu, kad vietoj atostogų į Kumpinių kaimą, kurių buvau Kalėdoms prašęs, gavau liudijimą į VI fortą. Atsiųstas kaip prikmandiruotas išbuvau 3 mėnesius karo kalėjime. Šiokių atostogų aš jums nėra vienam, draugai, nelinkiu, nors kalėjime nėra jau toks siaubingas gyvenimas, kaip aš kad įsivaizdavau prieš tai. Karo kalėjime ir drausmės dalyje laikomi vien tik kariai: iki teismo ir nuteistieji karo kalėjimu už mažesnius nusizengimus. Dažniausiai pabėgimas iš kariuomenės, apsilaidimas tarnyboje, drausmės nusizengimas, kartais vagystė ar politika.

Pabėgėlių iš kariuomenės yra įdomiausias skyrius. Čion didelis procentas bėgliai (dezertyrai) iš 1919 — 1921 metų. Jų tarpe yra ir tokių, kurie pusę žemės rutulio per dešimtmetį yra apvažinėję ir galop, neradę svetur vietos, grįžo tėvynėn, kol policija ar šauliai „nepasiūlė“ „datarnauti“ būtinąją tarnybą, pradėdant nuo VI forto. Jeigu pabėgęs iš kariuomenės, nors ir neilgam laikui, bet į nedrauginę mums valstybės teritoriją, toks

nebelaikomi. Už mažesnius nusizengimus teisiama karo kalėjimu, kur didžiausia bausmė gali būti iki 3 metų. Karo kalėjimo bausmė teisių nesiaurina, ir karys, ją atlikęs, grįžta į savo dalį baigti tarnybą, kiek jos buvo likę prieš bausmę. O sėdėtas kalėjime laikas į tarnybos laiką neįskaitomas. Kas kita buvo „Karalienės Gvardijoj“ tarnauti — drausmės dalyse, kuriose bausmės atlikimo laikas buvo skaitomas į tarnybos laiką.

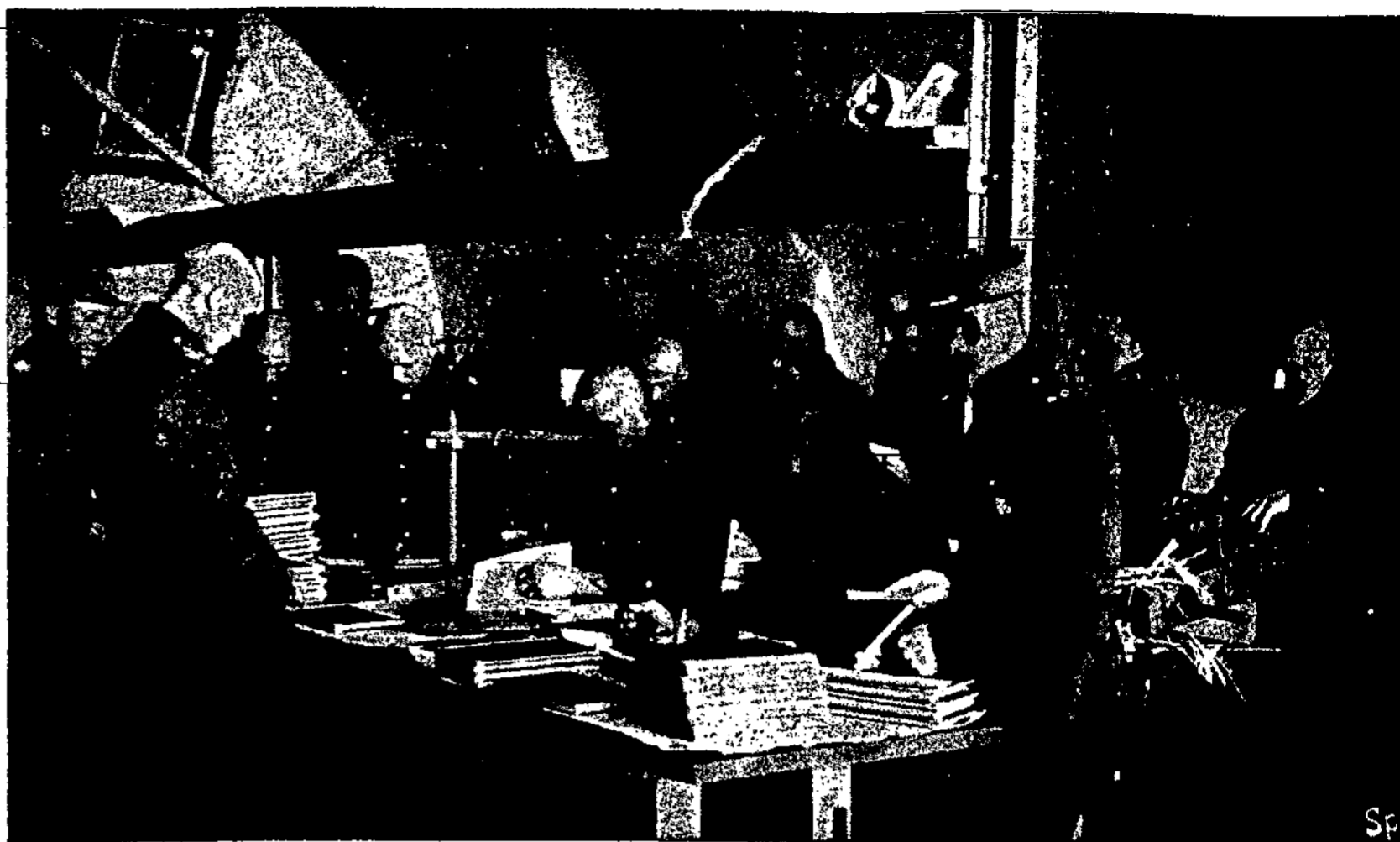

Bendra suimtųjų patalpa.

metų rūpestingo darbo grąžinti kareivinių išvaizdą susilaukė gražių vaisių.

Taigi, vyrai, matot, šiam forte aš ir iškalėjau 3 mėnesius, nors beveik kasdien saulę matydavom, nes tiesiog į kalėjimo kareivinių langus spindi. Sako kalėjimas žmogų tik gadina. Nežinau, vyrai, ar gadina ar taiso, tik viena įsitikinau, kad daugiau, kol aš gyvas būsiu, joks svetimas daiktas į mano sūduką neįstrigs. O idant jumis įtikinti, draugai, tai noriu iškilmingai „Kary“ pasižadėti, parašydamas šį straipsnelį ir pridėdamas fotografijas, kurias k. kalėjime atminimui buvau išsigijęs.

Su pagarba gr. Kerpė.

Karo kalėjimo ir drausmės dalies knygraiškla. Dirba nutelstieji kareiviai

Dieną naktį mes budėsime.

Mūsų širdys — plieno skydas
Priešų pyktį užgesys,
Amžių kaltes, amžių ydas
Tur atpirkti mūs' karys.

Žengia voros, žengia grupės, —
Daina liejasi plačiai.
Ėjo minios, kelias supės,
Priešai dreba, lyg drugiai...

Dar mes kardo nepadėsime,
Kol aplinkui ginklai žvanga,
Dieną naktį mes budėsime
Ir nūsuksim priešui sprandą.

Ei, broluži, eilėn stoki,
Eisim sostinės vaduoti!
Ilgon virtinėn lygiuokis
Gobšui „dovanų“ reiks duoti...

Naujas rytas, naujos dienos,
Nūn išaušo jau tikrai, —
Dėl tėvynės aliai vienas
Dirba, ruošiasi kariai.

J. Tėvainis.

Nusikaltimas ir bausmė.

Gal daug kam iš skaitytojų nemalonus jausmo sukels šio straipsnio antraštė, bet kadangi mes savo kasdieniniam ir kario gyvenime su šiais reiškiniais, būtent nusikaltimu ir bausmė, labai dažnai susiduriame, tai negalime pro juos praėiti. Priešingai, turime gerai juos pažinti ir išstudijuoti, kad galėtume šių, kaip mums asmeniškai, taip ir mūsų kariuomenei, neigiamų reiškinų kiek galima daugiau išvengti. O nusikaltimo ir bausmės galėsime išvengti tik tada, kai žinosime jų priežastis ir kilmę. Nežinomas priešas visada yra pavojingesnis, kaip kad žinomas.

Šias dvi sąvokas, nusikaltimą ir bausmę, imuosi kartu nagrinėti, nes jos labai artimų santykių turi. Nusikaltimas yra bausmės priežastis, o bausmė nusikaltimo išdava. Jei nebūtų nusikaltimo, netektų kalbėti nė apie bausmes. Taigi, didžiausias mūsų priešas yra ne bausmės, bet nusikaltimai.

Nusižengimas yra tuo charakteringas reiškinys, kad jis beveik visada turi blogų pasėkų arba prie jų veda. Jis daro nuostolių tiesioginiai tam žmogui, kuris nusikalsta, arba kam nors kitam. Jei nusikaltimo išdavos tenka tam pačiam asmeniui, kuris jį padaro, tai jis natūraliai pats save nubaudžia už savo nusikaltimą. Žmogus, kuris girtauja, tingi dirbti, nesutvar-

ko kaip reikia savo gyvenimo ir t. t. pats nuo to nukenčia, ypač susilaukęs senatvės. Jei nusikaltimo pasėkos atsiliepia kam nors kitam, tai nusikaltėlis yra baudžiamas iš šalies administraciniu būdu arba teismo. Kariuomenėje, kaip mes žinome, už mažesnius nusižengimus, kurie laikomi drausmės nusižengimais, baudžia tiesioginiai viršininkai, o už didesnius nusižengimus teismas. Baudžiama, priverčiant nusikaltusį atsilyginti padarytus nuostolius, o jei nusikaltimas tokios rūšies, kad realių nuostolių nėra, tai nusikaltusiam uždedama moralė arba fizinė pabauda, kad išpėtų ateityje nuo nusikaltimo. Iš to galima padaryti aiškią išvadą, kad bausmė nėra keno nors asmeniškais sumetimais kito asmens skriaudimas, bet ji yra užtarnauta paties nusikaltusio. Kiekvieną nusikaltimą lydi blogos pasėkos — nuostoliai ir bausmės. Tiesa, yra nusikaltimų, kurie jokių nuostolių nepadaro, bet tai atsitinka tik kartais, dėl susidėjusių aplinkybių, arba tie nuostoliai apčiuopiamai tuo kartu nepasirodo, tačiau kiekvienas nusikaltimas veda prie nuostolių, tik kartais neprieina. Apie bausmes irgi tą patį galima pasakyti. Jei žmogus iš šalies nenubaudžiamas, tai jį baudžia jo paties sąžinė, nuo kurios niekas ir niekur negali pasislėpti. Apie sąžinės reikšmę mūsų gyvenime teks kitą kartą pakalbėti.

Iš viso, kas jau anksčiau pasakyta, išeity, kad už kiekvieną nusikaltimą, neatsižvelgiant į tai, kokiose

Pašnekesiai apie karišką pastabumą.

I.

Šiame rašiny noriu papasakoti apie tuos pažymius, iš kurių, visai priešo nematant, galima apytikriai spręsti, kokios jo jėgos, koks jo pasiruošimas kautynėms, kaip jis apginkluotas, ar priešo kariuomenė drausminga, o iš tų smulkmenų galima suvokti ir priešo sumanymus. Į tuos pažymius, kuriuos kiekvienas lengvai gali pastebėti, labai dažnai nekreipiamas jokio dėmesio. Dėl tokio neakylumo dažnai netenkame daug svarbių žinių apie priešą kariuomenę.

Pažymys pažymiui nelygus. — Taip, vyručiai, žmonėse yra dar labai daug įvairiausių prietarų, — prabilo eilinis šnekutis, grįžęs iš Kalėdinių atostogų, ir kuopos draugų būrelio apsuptas dalinosi su jais ne tik mamos kalėdiniais pyragais, bet ir šiaip įvairiomis savo gimtinės naujienomis. Štai Kūčių vakarą, — tęsė jis toliau, — viena kaimo bobelė ant klojimo stogo pastebėjo voverę ir pradėjo gvoiltu šaukti, kad, girdi, būsiąs gaisras. Bus gaisras, šaukia, sudegsim ir galas. Na, kitos bobelės irgi priitaria... Juokai ir tiek.

— Na, buvo gaisras? — paklausė greta stovėjęs eilinis Drunga.

— Jokio gaisro nebuvo — visi trobesiai tebėra sveikutėliai.

— Jokios priežasties gaisrui nebuvo ir pažymys buvo kvailas. Kitas reikalas, jei pažymys yra paremtas patyrimu ar stebėjimu, tuomet žmogus neveltui kalba, ir tas paprastai išsipildo, — įsimaišė į pasikalbėjimą grandinis Jotkus. — Štai, pavyzdžiui, jeigu žiema būna žiauri ir šalta, ir be sniego, tai aš tau tiesiai pasakysiu, kad nelauk iš žiemkenčių geroderliaus. Teisingai tas ar ne?

— Žinoma, kad teisingai, — sutiko visi. — Jeigu nėra sniego, o šalčiai smarkūs, tai blogai pasėtas grūdas sušals ir neduos vaisių.

— O ar negalima būtų iš tokių gudrių pažymių, — nusišypsojo eil. Šnekutis, tur būt, netikėjęs jokiais pažymiais, — iš anksto žinoti, kai eini į kautynes, ar sveikas liksi ar ne?

Pasigirdo juokas, bet buvęs tuo metu kareivinėse būrio vadas ir girdėjęs pasikalbėjimo galą, priejo prie besikalbančių.

— Na, tokių kariškų pažymių, kokių norėtų eil. Šnekutis, — pasakė jis, — nėra ir negali būti. Karebailių nėra ir mirties nereikia bijoti, žinant už ką kariauji, o būrimu — ar iš kautynių išėsi sveikas ar ne — vis tiek nieko neįspėsi. Bet yra tikri kariški pažymiai, kitaip tariant, — tokie reiškiniai, pagal kuriuos galima surinkti žinių apie priešą, kitą kartą net jo paties nematant. Tokius pažymius reikia įsidėmėti ir karo metu mokėti jais pasinaudoti. Jeigu norite, apie juos aš jums ir papasakosiu.

Kaip sužinoti, kokios rūšies ir kaip stiprios yra veikiančios prieš mus priešą kariuomenės jėgos. Taigi, kaip, pavyzdžiui, sužinoti, su kokia priešą kariuomenės rūšimi mes turime reikalo, jų nematydami. Ar gali eilinis Drunga man pasakyti, kokios rūšies kariuomenė pražygiavo keliu arba buvo sustojusi poilsui kokioj nors giraitėj?

— Jei aš matysiu, kas eina, ar stovi, tai, žinoma, pasakysiu — atsakė Drunga, — o nematęs kaip gi žinosi.

— O aš, — atrėžė būrio vadas, — galiu tą pasakyti ir, nematęs priešą dalių, vien tik iš jos pėdsakų, ir tas dalykas, kaip jūs tuoj pamatysite, nėra jau toks gudrus. Pirma, reikia sužinoti, kas buvo

sąlygose jis padarytas, kaltininkas būtinai turi būti nubaustas, bet gyvenime tenka sutikti gana įvairių nusikaltimų, kurių kaltininkai kartais labai sunku nurodyti. Kartais esti nelaimingų atsitikimų, kurie įvyksta be jokių kaltininkų, o vien tik dėl susidėjusių aplinkybių. Argi ir tokiomis atvejais būtinai kas nors turėtų būti baudžiamas? Norint į šį klausimą atsakyti, svarbu pažymėti, kad yra sąmoningai padaryti nusikaltimai ir nesąmoningai. Sąmoningai nusikaltimas bus padarytas tada, kai tas ar kitas asmuo nusikalstamas žino, kad blogai daro. Atsimenu iš pasaulinio karo laikų vieną labai ryškų dviejų karių nusikaltimą, kuris turėjo baisių išdavų. Po nelaimingų kautynių, rusai atsitraukė ir užėmė gynimosi poziciją netoli mano tėviškės. Iš jų pusės buvo išsiųstas žvalgomasis patrulis išžvalgyti vieną kaimą, kuris buvo už nedidelio beržyno. Žvalgomojo patrulio viršininkas išsiuntė du žvalgu, kad išžvalgytų minėtą beržyną, o pats su kitais žvalgais pasiliko uždengtoje vietoje. Išsiųstieji žvalgai teiravosi apie priešą pas vietinius gyventojus, kurie, nieko nežinodami, pasakė, kad nematė. Gavę tokį atsakymą, žvalgai nebėjo žvalgyti beržyno, bet kiek užtrukę grįžo pas savuosius ir pranešė, kad priešą beržyne nėra. Žvalgai, matyt, manė, kad tik beržynas tereikėjo išžvalgyti ir kad jie, tokias žinias pranešę, grįš visi prie savo dalies. Tuo tarpu žvalgomojo patrulio viršininkui

reikėjo su visais žvalgais pereiti beržynas, kad gerai išžvalgytų kaimą. Viršininkas, pasitikėdamas žvalgų pranešimu, drąsiai su savo žvalgais artinosi prie beržyno. Jiems besitartinant, vokiečiai, kurie buvo pasislėpę beržyne, staiga paleido iš lengvojo kulksvaidžio ugnį į besitartinančius žvalgus. Du rusų kareiviai buvo nukauti, trys sužeisti, o kiti laimingai pabėgo. Čia mes turime sąmoningo nusikaltimo pavyzdį. Žvalgai, matyti, bijojo eiti į beržyną ir klaidingai pranešė savo viršininkui. Jie gerai žinojo, kad, neįvykdę viršininko įsakymo, blogai daro, o vis tik neatliko ir dar sumelavo. Man rodos, kiekvienam aišku, kad už tokius sąmoningai padarytus nusikaltimus pati teisybė reikalauja bausmės. Nenukentėję žvalgai, kurių vienas žuvo, o kitas buvo atiduotas karo lauko teismui, yra patys kalti, o ne kas nors kitas. Už sąmoningai padarytus nusikaltimus visada reikalinga bausti.

Nesąmoningai bus padarytas nusikaltimas tada, kai žmogus nusikalsta nežinodamas, kad blogai daro, arba kai tas įvyksta be jo blogų norų. Pavyzdžiui, sargybinis, užtaisydamas šautuvą, netikėtai iššovė ir sužeidė antrajame aukšte gyvenantį žmogų. Kad sargybinis netikėtai iššovęs būtų visai nekaltas, negalima pasakyti, nes jis buvo mokytas, kaip reikia užtaisyti šautuvus. Nelaimingas įvykis buvo dėl neatidu-

— savas ar priešas Pamėginkite dabar nustatyti, kokie pažymiai padės tą sužinoti?

— Aš manau. — atsiliepė Jotkus, — pirmiausia mums padės priešo numesti popiergaliai ir laikraščiai.

— Visai teisingai, — patvirtino būrio vadas. — Ir ne tik laikraščiai svetimomis kalbomis ir popiergaliai, bet ir papirosų nuorūkos su užsienio žyme, tuščia bonka nuo konservų, nekalbant jau apie apmundiruoję ir kitus dalykus, mums rodo, kad tikrai čia būta priešų. O jei dabar norim sužinoti, kokios rūšies kariuomenės dalys praėjo ar stovėjo, tai tą pasako tokie pažymiai.

Sukilėliai puola Klaipėdos preiektūrą

mo ir neatsargumo. Bet vis tik šis nusikaltimas padarytas nesąmoningai ir be jo blogų norų.

Kartais labai sunku nurodyti ribą, kur baigiasi sąmoningas nusikaltimas ir kur prasideda nesąmoningas. Pavyzdžiui, pražuvo kas nors iš kareivinių. Už visus daiktus, esančius kareivinėje, atsako kuopos budėtojas. Iš vienos pusės, budėtojas sunku kaltinti, nes čia jo blogų norų nebuvo. Visa tai galėjo įvykti jam nepastebint. Iš kitos pusės, galima kaltinti už neatidų pareigų ėjimą ir už mažą stropumą, einant atsakingas pareigas. Atsižvelgiant į tai, kaip įvyko nusikaltimas, tokia ir bausmė skiriama. Už visai nesąmoningus nusikaltimus, be abejo, nėra bausmės.

Dabar kyla klausimas, ar galima išvengti nusikaltimų ar ne? Žinant nusikaltimų rūšis, galima pasakyti, kad sąmoningai daromų nusikaltimų visada galima išvengti, tik reikia gerų norų, o nesąmoningai daromų nusikaltimų — ne visuomet, bet jų skaičių galima žymiai sumažinti. Tie nusikaltimai, kurių ir prie gerų norų kartais negalima išvengti, nelaikomi nusikaltimais. Pavyzdžiui, kariui grįžtant iš atostogų, pakilo nakties pūga ir užnešė sniegu geležinkelį. Traukinys turėjo sustoti ir pavėluoti. Kartu, žinoma, turėjo pavėluoti ir karys grįžti iš atostogų. Tokio įvykio iš anksto negalima buvo numatyti, todėl negalima buvo jo ir išvengti. Čia nusikaltimo nėra.

Jeigu praeis pėstininkai, tai jie lygiai supluks žemę kelyje, ir kuo daugiau pražygiuos pėstininkų, tuo geriau žemė bus suplukta. Jeigu pėstininkų dalis eina ne keliu, tai ji išmina siaurus takelius, todėl kad eina vora. Tankiame miške pėsčias laužo šakas savo ūgio aukštumo. Poilsio vietoje kartais galima rasti šautuvo šovinių ir tutelių, retkarčiais diržą, kastuvėlį, šovinyną ir t. t. Be to dar, ant kai kurių daiktų yra žymė, rodanti kuriai daliai daiktas priklauso. Vadinasi, kartu galima sužinoti ir priešų dalies pavadinimą.

Sužinoti, kad prajojo kavalerija, dar lengviau. Kavalerijos arkliai visi kaustyti ir pasagos žemėje, ypatingai minkštoje, palieka aiškius pėdsakus. Be to dar, ant kelio pasilieka arklių atmatos. Miške kavalerija laužo šakas raitelių galvų aukštumo. Vietose, kur buvo rišami prie medžių arkliai, žievė visuomet būna apgriaužta. Jeigu kavalerija eina ne keliu, tai takai pasidaro daug platesni, negu kad palieka pėstininkai, ir pėdsakai bus gilesni.

— O kaip, tamsta vade, sužinoti, — paklausė eilinis šnekutis. — ar keliu praėjo kavalerija ar gurguolės? Juk arkliai kaustyti vienodai.

— Tas irgi negudrus dalykas. Gurguolės paprastai važiuoja po vieną vežimą kolonoje (eilėje), o kavalerija eina rikiuotėje po viena, gretomis (po du) arba grandimis (po tris), t. y. daug platesniu frontu.

— Bet štai, — kalbėjo toliau būrio vadas, — kaip atskirti, kas keliu praėjo artilerija ar gurguolės? Tas irgi lengva padaryti. Artilerijos pabūklų ratų kelias platesnis, negu gurguolės vežimų, o pats pabūklas daug sunkesnis už vežimą. Vadinasi, pabūklų ratai eina ne paprastomis vėžėmis ir padaro daug gilesnes vėžes, negu vežimo ratai. Kuo sunkesnis pabūklas, tuo ir vėžės bus gilesnės.

Toje vietoje, kur pabūklas buvo pastatytas šaudymui, galima pastebėti kitokius pėdsakus. Pirma

Tik ką sakėme, kad sąmoningai daromų nusikaltimų galima išvengti. Ir tas, tiesą pasakius, atrodo labai lengva; žmogus, turėdamas protą, žino, kad blogai daro, tad jis gali to nedaryti, nes, turėdamas laisvą valią, gali, kaip nori pasielgti. Bet tokio atsakymo maža. Mes matome, kad kasdieniniame mūsų gyvenime įvairių rūšių ir įvairių laipsnių nusikaltimai nuolat kartojasi. Nors daug kas žino, kad blogai daro, o vis tik daro. Čia tenka ieškoti kitokių nusikaltimo priežasčių ir būdų jiems išvengti.

Tuo tikslu paimsime pavyzdį dėl žvalgų nusikaltimo, kad galėtume išgvildinti jo priežastis. Pirmiausia čia įeina asmeniško pobūdžio reikalai. Minėti žvalgai nėjo į beržyną žvalgyti, nes bijojo, kad nebūtų užmušti. Čia buvo momentas, kada jie svarstė, kaip pasielgti, turėdami galvoj gresiantį pavojų iš priešų pusės ir įsakymo nevykdymą — iš viršininko pusės. Jiems pasirodė didesnis pavojus iš priešų pusės, todėl jie ir neįvykdė įsakymo. Bet ne vien šie du veiksniai tokiais atsitikimais esti. Nelaiminga būtų mūsų kariuomenė ir mūsų tauta, jei kiekvienas mūsų elgtųsi, vien asmeniškais sumetimais vadaudamasis. Šiame nusikaltimo klausime yra trečias kur kas svarbesnis veiksnys. Tai mūsų pareigos jausmas ir sąžinės balsas, kurie neleidžia mums nukrypti. Didžiausius ir pavojingiausius žygius žmonės atlieka ne dėl to, kad bijotų bausmės, arba asme-

— šūvio momentu dalis dujų muša į žemę ir išdegina žoles; toliau, šaudant lafeto naragas įkasamas į žemę; pagaliau, nuo kelio, kuriuo anksčiau važiuvo pabūklas iki šaudymo vietos, pabūklo kadrās išmindžioja takelius. Žinoma, kad pasilieka pėdsakai ir nuo ratų. Visas šias žymes apskaičiavus, galima pasakyti, kiek pabūklų šaudė ir kokie pabūklai buvo — lengvieji ar sunkieji.

Pėdsakai nuo automobilių ratų ir tankų kelyje matyti labai aiškiai, ypatingai drėgnoje žemėje. Patyrusia akimi lengvai galima atskirti, ar keliu pravažiavo lengvas keleivinis automobilis ant pnevmatiškų (pripučiamųjų) padangų, ar sunkvežimis ant masyvinių padangų.

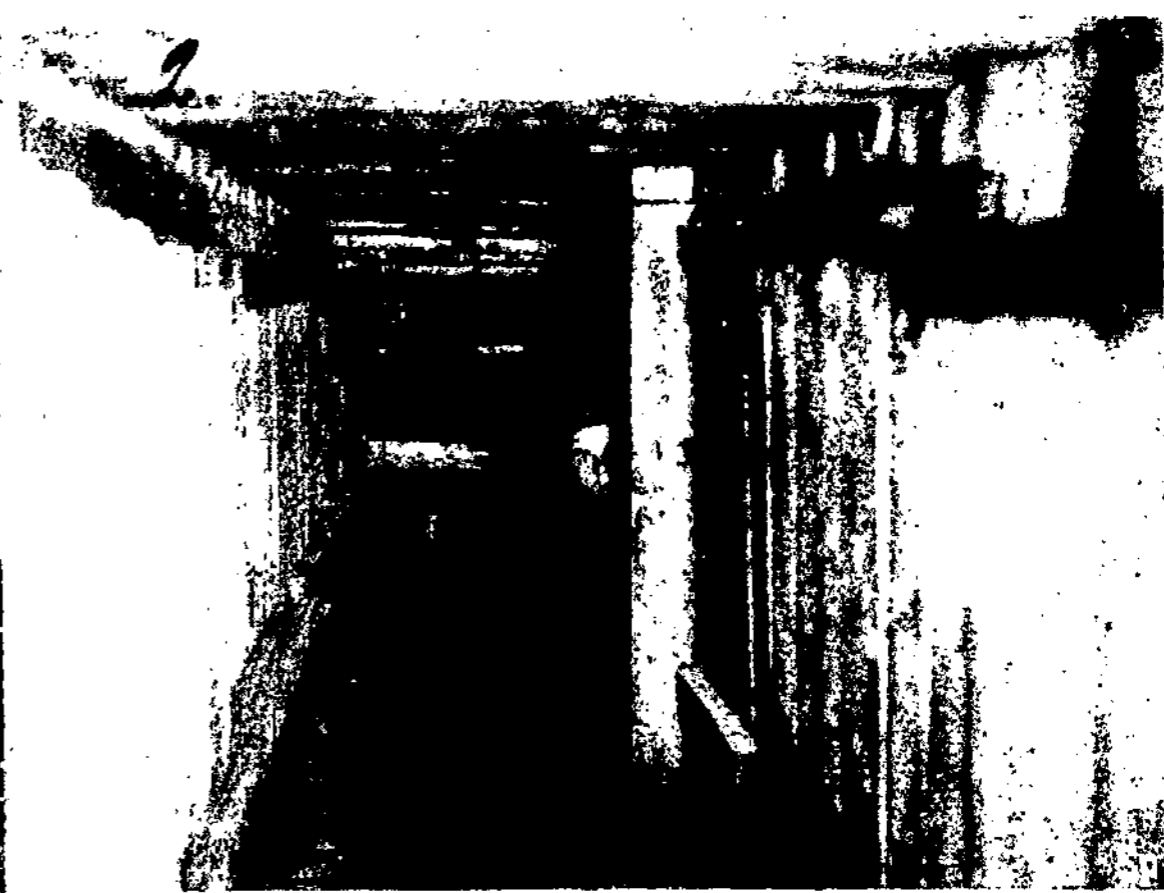
Ypatingai ryškiai pasilieka žemėj pėdsakai nuo

tankų. Toje vietoje, kur tankai buvo sustoję, jie palieka tokias žymes, jog kada ne kada galima apskaičiuoti, kiek tankų buvo sustoję ir kokio tipo jie buvo (maži, vidutiniai, dideli).

Jeigu tektų pamatyti gerai išlygintą aikštę be kelmų, akmenų ir t. t., tai galima manyti, kad šioje vietoje buvo aerodromas, t. y. vieta skirta lėktuvams pakilti ir nutūpti. 10 lėktuvų maždaug reikalinga 1 kv. klm. dydžio aikštė.

— Štai, dabar jūs suprantate, jog ir nemačius prieš akimis, vis dėlto galima šį tą apie jį sužinoti, o kiekviena, kad ir menkiausia apie priešą žinia, labai naudinga ir jų nepaisyti negalima, ypatingai žvalgui. O žvalgu gali būti kiekvienas iš mūsų.

(B. d.)

Mūsų pionierių lauko darbai: 1. Neapšaudomoms vietoms, kaip tai: įvairioms dauboms, kloniams ir t. t., statomi vadinamieji lauko fugasai, akmensvaidžiai, šrapneliniai fugasai ir kitokios iš sprogstamos medžiagos priešininkui pinks, kurios sprogdinamos grupėmis po keliolika ar kelias dešimtis iš tam tikrų sekimo punktu, arba įtaisomos taip, kad

pačios sprogtų, kai priešininkas prie jų prisiartins. Čia matome tokią 10 fugasų grupę sprogtimo metu

2. Nuo ištisų artilerijos sviedinių apsaugoti minų būdu kasami žemėse urvai ne mažiau 8 metrų gylio ir vedamos galerijos, kuriose statomi narai ir kiti įtaisymai. Vaizdely matome tokio požemio dalis.

niškų sumetimų būtų vedami, bet pareigos ir tėvynės meilės jausmo vedami. Mūsų pavyzdyje žvalgams trūko pareigų supratimo, tėvynės meilės ir sąžinės jautrumo. Štai į ką kiekvienas iš mūsų turime kreipti dėmesio. Ten kur prasideda pareiga karo tarnyboje, ypač kautynių lauke, kiekvienas karys asmeniškų reikalus turi užmiršti. Visada reikia turėti galvoje, kad netinkamas ir nesąžiningas vieno asmens pareigų atlikimas gali turėti labai baisių pasekų. Neišsamiu stiprybės šaltiniu visada turi būti tėvynės meilė, o kelrodžiu — sąžinė, kuri mums diktuoja, kaip mes turime elgtis. Sąžinė yra mūsų sargas, kuris išpėja nuo paklydimų ir baudžia už nusikaltimus. Jis yra brangus žmogaus turtas, jo gyvenimo reguliatorius, kaip karo tarnyboje, taip ir šiaip gyvenime. Kaip kiekvieno daikto, taip ir jos galima nustoti: padaryti ją neįjautrią, ir visai nuslopinti. Iš pradžių žmogus neišdrįsta padaryti mažiausio nusikaltimo; antrą kartą jis tą padaro kur kas lengviau, pagaliau žmogus brenda gilyn, nebesurasdamas kelio iš ten grįžti.

Palikę visa nuošaliai, pasvarstykime, ar verta yra asmeniškais sumetimais nutolti nuo savo pareigų? Kiekvienas, nors kiek rimčiau pagalvojęs, pasakys, kad ne. Juk, jei mes prisiminsime savo draugus ir pažįstamus, tai pamatysime, kad tie, kurie atlieka sąžiningai savo pareigas ir yra drausmingi,

yra daug laimingesni, negu tie, kurie priešingai elgiasi. Jie yra gerbiami ir mylimi ne tik savo draugų, bet ir viršininkų bei vyresniųjų. Jie ir sunkią vailandą ras sau visų pagalbos ir užuojautos. Apie nedrausmingus asmenis to pasakyti negalima. Kartais įklimsta į didžiausias nelaimes ir neranda iš niekur pasigailėjimo.

Kiekvienam žmogui yra duota pakankamai priemonių kovoti su nusikaltimais. Bet, deja, ne kiekvienas moka ir nori tokiomis garbingomis priemonėmis pasinaudoti. Kada žmogus apsileidžia, apsivelia ir nebesugeba kaip reikia save valdyti, turi į jo gyvenimą, ypač tarnybini, įsikišti kas nors iš šalies. Kada nebėra tokiems žmonėms suvaldyti kitokių priemonių, vartojama pabaudos. Jautresniems vartojama moralės bausmės — papeikimas, pabarimas, išpėjimas ir kitos. Žmonėms, kurie nebeturi jokios savivarbos — tenka pavartoti fizinės bausmės: laisvės suvaržymas, maisto sumažinimas, ir kitos. Kokia bausmė bebūtų, reikia pasakyti, kad ji baudžiamajam mažai garbės tesudaro. Bausmė parodo blogus žmogaus palinkimus ir blogus norus.

Žinodami nusikaltimų priežastis ir jų padarinius ir žinodami priemones, kaip jų išvengti, pasistenkime tomis priemonėmis kuo daugiausia pasinaudoti. Tuo daug gera padarysime ir sau ir mūsų tautai.

Kap. J-s.

Aviacijos ateitis.

Lėktuvai paprastai skirstomi trimis rūšimis: karo, prekybos ir sporto. Nematyti, kad sporto aviacija netolimoje ateityje neturtingoje Europoje galėtų smarkiai plisti.

Karo ir prekybos lėktuvai turi pasižymėti pirmiausia kiek galint didesniu saugumu, o karo lėktuvai ypač — dideliu greitumu ir kilimo galia. Turint stipriai padirbtą vieno metalo lėktuvą, jo saugumas pirmiausia — motoro arba kelių motorų dalykas. Skraidyba auga tokiu pat keliu, kaip ir laivai, — tik dideli laivai su daugeliu didelių turbinų ir daugeliu varžtų ir per audrą telaiduoja plaukimo saugumą. Taip pat šiandien tik dideli karo ir prekybos lėktuvai su daugeliu stiprių motorų ir daugeliu propelerių telaiduoja skridimo nepavojumą. Netoli tas laikas, kada 1000 arklių jėgų motorai bus mažiausi šių lėktuvų vienetai, kaip kad šiandien šiam tikslui paprastai nevartojami mažesni, kaip 500 arklių jėgų motorai.

Kadangi nėra tokios mašinos, kuri negestų, tad didžiausio skridimo saugumo pasiekti ir nelaimingo nusileidimo išvengti tegalima, tik imant daug (mažiausia 3) motorų. Jei lėktuve yra 3 motorai, ir vienas iš jų arba vienas kuris propeleris sugenda, lėktuvas gali nuvykti į artimiausią aerodromą, kur klišis gali atitaisyti.

Labai svarbus degamojo motoro dalykas — jo vėsinimas. Dėl praktikos patyrimų tėra oru vėsinami motorai tik iki 500 arklių jėgų, ir toliau lėktuvus tobulinant, oru vėsinama nebebus. Idant lėktuvo motoras tiksliai dirbtų, reikia, kad vėsinimas būtų vienodas ir todėl lengvai reguliuojamas, nes peršalęs motoras netraukia, o perdegęs gali sugesti arba niekais nueiti. Šiam reikalui tetinka tik skystimo vėsinimas, kuris — kaip aiškiai matyti iš paskutiniosios Paryžiaus parodos — dažniausiai ir vartojamas stambesniesiems motorams. Garsioji anglų Rolls Royce firma šį dalyką laiko tokiu svarbiu, jog išsiuntinėjo daugeliu kalbų parašytą knygele „Apie vandeniu vėsinamus motorus ir jų ateitį“. Tarp kitų parodomi kai kurie, nors žinomi, bet neužtenkami branginami taip vėsinamų motorų gerumai, būtent: didelis aerodinaminis pajėgumas, nes vandeniu vėsinami motorai lekiant mažai priešinasi — visi uždengti. Vienodu vėsinimu gaunamas didelis šilimos darbingumas, per ką galima gauti aukštesnis darbo spaudimas, mažiau išleidžiama kūro arklio jėgai per valandą ir beveik visai panaikinamas motoro perdegimo ir persitrynimo pavojus. Didelis lėktuvo greitis gaunamas ne tik orui maža priešinant, bet ir motorui dirbant kuo ilgiausiai ir kiek galint didesniu sukinių skaičiumi, kas visiems kariuomenės lėktuvams be galo svarbu. Ypač keleivių lėktuvams labai svarbu mažas vartojamųjų, degamųjų ir tepamųjų medžiagų vartojimas ir ilgas vandeniu vėsinamų motorų amžius ir jų ekonomingumas.

Tiek karo, tiek keleivių lėktuvams svarbu ramiai skristi, nes uždaromos visos paslankiosios motoro dalys ir atidirbusios medžiagos lengvai iš lėktuvo išvaromos; čia padeda ir ramus gerai išlyginto 12 cilindrių motoro darbas. Savaiame supranta, kad jie lengva aptarnauti, nes visos paslankio-

sios dalys apdengtos ir automatiškai tepamos išspaustinai.

Motora galingumas galima pakelti kompresoriais, didinant spaudimą ir t. t.

Tuo tarpu, kai oru vėsinamo motoro išsivystimo galas jau pasiektas, nes praktikoj naudotinių žvaigždinių motorų dydis apribotas — skystasis vėsinimas ir toliau tebeplis. Amerikoje bandomi vėsinamieji skystimai, kurių virimo punktas aukštesnis per 100—200°C.

Lyginant šių dienų vandeniu vėsinamą 12 arba 18 cilindrių motorą su propelerio sukinių reduktorium ir aukštumų skridimų kompresorium su lėktuvų motorais, kurie buvo vartojami prieš pasaulio karo galą ir tuoj po karui, gražiausiai matyti visa paskutiniųjų dešimties metų lėktuvų motorų pažanga. Lygia greta išaugo vienaplokščių ir dviplokščių lėktuvų dirbimas, kurie paskutiniąja forma ir vieno metalo medžiagos yra pasiekę didelio tobulumo.

Benzino pakeitimas saugiąja nafta tėra laiko dalykas ir galima tikėtis, kad ir šis reikalas ateinančiais keleriais metais bus išspręstas.

Šie motorai išsibėgia pačioms stipriai išpaudžiamoms naftos dujoms užsidegant, ir šitoks įžiebimas patikimesnis už elektrinį. Tačiau jis tedirba tik iki 1000 m. aukščio, todėl naftiniai motorai tuo tarpu tetinka tik prekybai. Šie motorai naudojami ypač Prancūzijoje.

Dar reikia sutvarkyti vienas iš didžiųjų skraidybos reikalų, būtent sunormalizuoti, sutipizuoti ir per tai atpiginti tiek lėktuvų motorų, tiek ir pačių lėktuvų gamybą. Panašiai kaip laivuose, garvežiuose ir automobiliuose, kur po tam tikro išsivystimo buvo įsteigtos kai kurios normos, visuotinai maždaug laikomos, galima ir aviacijoje prie to eiti: pavyzdžiui, karo ir prekybos lėktuvuose galima laikyti tokių dalykų:

Normalusis arklių jėgų skaičius	250	500	750	1000
Cilindrių skaičius	6	12	18	18
Diametras	140	140	140	160
Eiga	170	170	170	180
Cilindrių forma	eilė V W W			

Vienodi magneto prietaisai, žvakės, leidikliai, šviesos ir radio dinamo mašinos, akumulatoriai, išpučiamasis puodas ir t. t.

Šiandien karo ir prekybos lėktuvai, norint turėti saugumą ir per audrą, reikia įrengti ne mažiau, kaip su 3 motorais ir, be to, su normalizuotomis pučiamomis padangomis ir ratais, ratų stabdikliais, šviesa, valdomomis rankėnomis, matuojamais aparatais ir t. t.

Būtų tikslu normalizuoti visa, iš ko gaminami lėktuvai ir jų motorai, kaip vielos, skardos, medžio, kabinų, baldų, langų ir t. t. medžiaga.

Skraidybos ateitis — didžiausia, nes, palyginti su automobilių ir bėgių vežimais, nereikia prižiūrėti plentų ir bėgių ir nereikia taisyti riedmenų. Vandens važinėjimą lėktuvas lengvai praneša neribojamam greitumu, ir ateity iš Europos į Ameriką ir atgal tebus lekiama tik kelios valandos.

Greičiausiai viso šito pasiekti būtų galima, didinant skridimo saugumą ir žymiai atpiginant lėktuvus, ėmus juos dirbti serijomis. (Iš „Prag. Presse“)

KAIP PYPKĖ IŠGELBĖJO GYVYBĘ.

Dažnas pasakys, kad rūkyti nesveika, bet Nepriklausomybės karų dalyviui Kazimierui Gendvilai geriau apie tai nė neminėk. Jis tik nusispiria, išsiims iš kišenius didoką kumpu kandikliu pypkę, prikimš ją pilną tabako ir arba pamojęs ranka pames tavę, arba kalbės tol, kol bus jo viršus.

Kartą, kaimo vyrams įsikalbėjus apie rūkymo kenksmingumą, staiga Gendvila atsistojo ir, senu papratimu, smarkiau keletą juodų dūmų užtraukęs, pradėjo:

— Manykit, kaip sau norit, bet jūs netiesą kalbate. Aš jau rūkau nuo pat jaunų dienų, o ne tik kad man tas nieko nekenkia, bet dar kartais geriau už jus jaučiuosi. Kaip jau sakiau, rūkyti pradėjau jaunas: dar beganydamas bandą. Radęs kur nors tabako sukdavau „gazietos“ popieron ir, susukęs „bankrotką“, palydavau. Kartais nukniaukdavau tabako ir rūkydavau. Kai užaugau ką ir beklauti: velyk nevalgęs kėstum, kad tik parūkytum.

Kaimynai, jau iš seniau žinodami Gendvilos neperkalbamą būdą, nė nemanė su juo ginčytis.

Gendvila tęsė:

— Įstojęs kariuomenėn dar labiau pradėjau rūkyti. Nusipirkau štai šitą pypkę ir į ją taip įpratau, kad be jos niekur, o niekur, nė kojos nekeldavau. Ir ar tikėsit, vyručiai, kad štai šita pypkelė kartą išgelbėjo man gyvybę.

— Atsitiko taip. 1920 metais, kelių stiprokų su lenkais mūšių metu, buvau sužeistas į kairę ranką ir patekau nelabiesiems nelaisvėn. Bet, kiek pagijus, iš nelaisvės pasisekė pasprukti ir, miškais bėję krūmais slapstydamasis, grįžau į savųjų pusę. Ėjau vieną dieną, ėjau kitą — vis miškai ir miškai aplinkui. Gyvenamų vietų nematyti. O čia jau ir pilvas „kraiko“ prašo. Galop trečią dieną vakare toli pamiškėję pa-

mačiau žiburėlį spinksint. Gyvenama — pamaniau ir, nors labai nuvargęs ir išalkęs jaučiausi, bet sukaupęs visas jėgas tiesiai per arimus ir dirvonus beveik tekinas pasileidau tolymoje matomo žiburėlio link. Ėjau, tiesa, drąsiai, nieko nebijodamas, nes maniau, senai praėjęs frontą ir esąs lietuvių pusėje. Žiburėlis kaskart didėjo. Buvo tai nedidelis pamiškėje namelis, pro kurio skuduru uždengtą langą skverbėsi silpni šviesos spinduliai, bet nakčia, nors ir iš toli, aiškiai buvo matyti. Priėjęs prie lango pasiklausiau, bet, nieko negirdėdamas, nutariau eiti vidun. Nors ir jaučiausi esąs lietuvių pusėje, bet kažkas lyg sakyte sakė būti atsargiam. Neapsirikau. Vos tik tai pravėriau pirkios duris, tuoj pamačiau apie stalą susėdusius tris lenkų kareivius, o vieną su šautuvu rankoje besnaudžiantį prie pečiaus. Man tik spėjus per slenkstį peržengti, stovėjusis prie pečiaus lenkas pabudo ir mane pamatęs, matyt, labai persigandęs, grybšt, grybšt griebė šautuvą, bet šis nė neklausė. Man to tereikėjo. Matydamas, kad ar šiaip ar taip pakliuvau, nutariau griebtis gudrybių. Greit išsitraukiau iš kišenius pypkę ir, nukreipęs lenkų pusėn cibuką, nesavu balsu surikau: „Ruky aukšty!“

Kaip perkūno trenkti, per sieksnį aukštyn pašoko prie stalo miegojusieji lenkai, o pamatę mane su „brauningu“ rankoje, kaip vienas metė žemėn šautuvus ir pakėlė aukštyn rankas. Aš tuo tarpu pagriebiau nuo žemės prie manęs arčiau buvusį numestą šautuvą ir, jį užtaisęs, triskart iššoviau. Mano laimei į mano šūvius atbėgo buvę čia pat miškelyje mūsų žvalgai. Tuoj lenkams užpakaly surišome rankas ir parsivarėme pas savuosius.

Tokiu tai būdu pypkę išgelbėjo man gyvybę, — baigė pasakojimą Gendvila ir, iškratęs iš pypkės išdegusius tabako pelenus, prikimšo iš naujo ir užsirūkė.

Paulius Gaubys.

Palatoje.

— Po rajoną — viens, du, trys!...

O... palatoje...

Biauriai kamuoja čiaudulys.

Šanarius laužo gripas,

O darganuotų vėjų sukūrys

Įvijo į plaučius bronchitą.

Dėl to ir pulko ligoninėje

Matukas daktaras išrašė bilieta,

Antanas Bernotas paguldė tomobiliuje

(Kad nepagriebtų zapalenija).

Ir štai jau Karo ligoninėje.

Kiekvienos dienos ankstų rytą

Palaton ateina sanitarka Onytė,

Ir, pasveikinus su labu rytu,

Imasi pusryčiams bulkas dalyti.

O atnešus baltą, garuojančią kavą,

Visus iš eilės meiliai vaišina,

Sakau, net prisimeni mamą,

Užmiršti net, jog bronchitas kankina,

Ir valgyti noras toks ima,

Kad, rodos, išgertumei visą

Tą baltą garuojančią kavą.

Bet atsimeni priešpiečius

Ir savo apetito viešpačius,

Prisiminęs karštą garuojantį pieną,

Tepaskiri kavos bliūdelį vieną.

Pietums ir vakarienei gaunam sriubą,

Šutintų bulvių ir kotlietą,

Bet kas nenori šitą „silpną“,

Tas valgo „paprastą“ ar II „silpną“.

Mūsų sveikatai daktaras Norkus

Kiekvieną dieną receptus rašo,

Sesutė Lazdauskaitė, vaistų sutaisius,

Sveikaton gerti kiekvieną prašo.

Vaikščiūt kas gali, skaityti moka,

Tiems ir skaitykla yra geroka.

„Karys“, „Trimitas“, „Lietuvos Aidas“;

„Diena“ su „Tempo“; „Mūsų Rytojais“,

Ir „Naujas Žodis“, ir „Sėkmadienis“,

Ir „Mūsų Vilnius“, ir „Patarėjas“,

„Jaunų Pasaulis“, „Jaunoji Karta“ —

Visos gazietos čia mus aplanko.

O per savaitę bent vieną kartą

Dūdų orkestras linksmai pagroja,

Muzika šoki šokti vilioja,

Apie mergelę net padūmoji...

Bet... plaučiuos dar bronchitas,

Biauriai kamuoja kosulys...

Ach, kad taip sau po rajoną,

Ten, kur — viens, du, trys!...

Kostas Džns.

Tokie ir dobar žygiavo ..

Buvo šiltas 1918 metų pavakarys. Stovėjau aš prie Įgulos bažnyčios. Stovėjau ir žiūrėjau į gatvę. Pro šalį praėjo du vokiečių žandarai. Kažką tarškėdami jie nuėjo tolyn. Praslinko pro šalį suliesėjusio arklio velkama konkė ir nusiskubino į bažnyčią maldinga bobutė.

Staiga išgirdau dainos garsus. Pakėliau galvą, ir akis nukreipiau ton pusėn, iš kurėjo garsai. Tolimi ir neaiškūs jie buvo.

Šiltas vėjelis pūstelėjo man į veidą ir kartu aš jau aiškiai išgirdau linksną drąsų lietuviškos dainos garsą: „Ten, kur Nemunas banguoja ..“

Iš kur tai? Ar tai tik tolimas prisiminimas, to laiko, kai aš su broliais pioviau paupyj šieną ir ten pagiry užtraukė tą pačią dainą.

Ne! Tai ne prisiminimas. Dainos aidas sustiprėjo ir net pro jį buvo galima išgirsti ritmiškus žingsnius ir jų kurčią aidą.

Pro pasisukimą išėjo būrys jaunų, žvalių vyrų, kurie iš pilnos krūtinės dainavo. Vyrai artėjo ir artėjo link manęs. Nustebęs žiūrėjau į juos.

Kiekvienas buvo jų apsivilkęs namų darbo drabužiais, tik prie kepurų buvo prisegta gelsva juostelė. Kiti iš jų nešėsi šautuvus. Ach! Koks tai ginklų arsenalas! Vienų didieji rusiški, vadinami „berdankos“, kitų — medžiokliniai, trečių — vokiški karabinai, ir ketvirtų — pačių pagaminti — primitiviškiausi.

Jie praėjo pro šalį ir nuėjo Laisvės alėjos link. Pro šalį praėjo du vyrai ir tarė:

— Tai kariuomenė! Įdomu, kad su dalgiais ir šakėmis neapsiginklavo.

Dabar aš supratau, kas buvo tie vyrai. Tai buvo lietuviai — savanoriai.

Šlapia, liūdna diena. Stovėjau aš geležinkelio perone ir laukiau ateinant traukinio. Pro šalį prabėgo laikraščių pardavinėtojas ir, laikydamas naują dieną dienraščio numerį, šaukė: Želigovskis stumia mūsų kariuomenę! Eina ant Kauno!

Tolumoje sudundėjo, sušniokštė ir į stotį įėjo didžiulis garvežys, vilkdamas paskui save ilgą eilę vagonų.

Iš vieno vagono išnešė sužeistuosius. Sunkus darėsi išpūdis, žiūrint į juos. Keliatas moterėlių, net verkšlenti pradėjo.

Pro duris, iš sodelio pusės, su ryšuliais rankoj įsiveržė peronan būrys jaunų, stiprių, kaip ažuolai, vyrų.

— Tai šauliai — savanoriai — vyksta į frontą. — Užpakaly manęs kažkas prašneko. O šie, linksmomis veidais, priėjo prie sužeistųjų kareivių, maloniai su jais pašnekėjo, pajuokavo. Visi žmonės žiūrėjo į tuos linksmus jaunuolius, kurie vyko į mūšį, su šypsena ir nugalėjimo išvaizda.

Traukinys, pasirengęs išeiti, sušvilpė. Žmonės

puolė į vagonus. O linksmieji jaunuoliai, užėmę vagone savo vietas, linksmi užtraukė: „Pirmyn, pirmyn, trimitai šaukia!“

Jiems pritarė didieji garvežio ratai ir traukinys išniro iš stoties ir nuniro tolin, link tunelio.

Stovėjau vakar aš prie miesto sodo. Karšta saulutė plikino savo spinduliais visus, kurie nebuvo pasislėpę po didelių medžių unksne.

— Viens, du, trys! Viens, du, trys! — Pasigirdo komandos taktas ir skambūs žingsniai į pilkuosius Kauno gatvių akmenis, sudundėjo, kaip tolimas griaustinis.

Pakėliau galvą nuo kygos ir pažiūrėjau gatvės pusėn. Pro šalįėjo būrys moksleivių, vedamas dviejų karininkų.

Pažiūrėjau į pirmo moksleivio veidą. Ramus, kiek pageltęs nuo saulės. O žvilgsnis toks drąsus, toks veriantis, tarytum erelio iš Karpatų kalnų.

Sekiau aš visų jų išvaizdą. Tokia puiki, narsi ir pavydėtina. Nuo pirmo iki paskutinio aš nemačiau kitokio, kaip drąsuolio veido.

Moksleiviai praėjo ir nuėjo tolyn. Ir tada man išplaukė akysna trys laikotarpiai: 1918, 1920 ir 1930 metai. Aš, lyg ūkuose, išvydau tuos vyrus, kurie panašiai, kaip ir šiandieną,ėjo į žygį su tokia drąsa ir su tokia energija.

Aš dabar tik pamačiau, kad tarp 1918 ir 1930 metų nėra nė mažiausios spragelės. Tokie pat jaunuoliai, kaip tada, kadėjo atgauti nepriklausomybės, tokie ir dabar žygiavo laisvo miesto gatvėmis.

Feda.

Svečiuose pas gusarus.

Važiuojam į skautų suvažiavimą. Naktis. Vienodai dunksi traukinio ratai. Kartu važiuoja kelio-liką karių, grįžtančių iš atostogų, dėl to ir mums buvo smagoka kartu su jais. Nepastebėjom net prisartinančio Kauno

Skubam į skautų štabą, ten žadėjo nurodyti mūsų suvažiavimo dalyvių, butus. Truputį šala. Trinu ausis, nes bijau, kad nepalikčiau jų Kaune.

Štabe gavome ilgokai palaukti. Apie vienuoliką išvedė mus į gusarų kareivines.

Kariai — mano silpnybė, o čia dar gusarai. Nejutau, kaip, nuėję kelis kilometrus, atsiradom priešais gusarų mūrus.

Įėjom. Beveik visiška tyla. Poilsio laikas. Einam ir mes ilsėtis. Taip traukia lovos į save, bet ir apgauna. Nepratę ant šiaudinių paduškaičių gulėti — raukomės. Tačiau jos taip puikiai atrodo, kad ir pykdamas vis tiek atsiguli.

Signalas keltis. Išokęs į kelnes bėgu į gusarų prausyklą. Dvi eilės prausimosi indų stovi vidury kambario. Vanduo ateina pats, tik leisk jam bėgti. Nusiprausėm, einu ir galvoju, kad gusarai neblogai gyvena.

Laukiau pusryčių, bet nieks neneša. Buvom įsitikinę, kad čia ir valgysim, bet apsirikom. Pyktelėjau, kam reikia eiti pusryčiauti į kitą namą.

Gusarų valgykla pavyzdinčiai įrengta. Ten pat ir kinas.

Pusryčiams gavom kavos, cukraus, kashni sviesto ir visai dienai kilogramą duonos.

Dirstelėjau į virtuvę. Virėjai simpatiška atrodo. Norėdamas pas juos patekti, paprašiau, kad leistų šaukštą nuplauti (mat, pašaliniamis įeiti uždrausta). Ne tik leido, bet ir nuplovė. Plaunant dairausi aplinkui, lyg vogti norėdamas, o buvo ko ir dairytis.

Kareivinėse įsisukau į būrelį gusarų. Vienas ir armošką pradėjo groti. Labai man patiko, kad ir grandiniai ir eiliniai vienodai jaučiasi. Įsišnekėjom. Visi linksmi. Vienam kampe traukia dainą. Klausinėja, ką čia veikiame? Aiškinu. Kviečiu pas mus užteiti, bet atsisakė (nes draudžiama kitur vaikščioti). Visų noras kuo nors patarnauti, rodos, vien dėl to būtum su jais visuomet. Skautai - vyčiai įrašė į savo šūki tarnauti artimui, o gusarai, dauguma artojų, tuo pasižymi. Neverčiami stengiasi padėti.

Pietums vėl valgykloj. Buvo keliolika žydų skautų, kad riečia tai riečia lašinius. Tikras, kad tie žydukai noroms eis į kariuomenę, nes lašinių namuose negauna.

Vakare šnektelėjau su budėtoju. Davė man paskaityti „Kari“. Turėjo ir daugiau laikraščių bei knygučių, bet jas buvau skaitęs. Pašnekėjom. Kviečių į jų vakarą — kiną, kurie rengiami kiekvieną šeštadienio ir sekmadienio vakarą. Norėjau patekti, bet neteko, nes nebuvo laiko.

Išvažiuojant palydėjo. Klausia, ar grįšim. Nors tik kelias dienas gyvenom pas juos, bet šeiminių vaišingumas mus visus patraukė.

Visada atsiminsiu jų linksmus veidus, jų gerą nuotaiką (pavyzdys skautams!). Aš tikras, kad ir kiti gusarų svečiai — skautai juos atsimins ir visuomet bus jiems dėkingi, o progai pasitaikius, moksles atsidėkoti.

Skilt. Ant. Sušinskas.

Klaipėdos 8 met. sukaktuvių minėjimas.

Skautizmo sistemoje tautiškumas užima vieną pirmųjų vietų. Skautas savo santykius su Tėvyne pabrėžia kiekviename žingsnyje. Skautu įkūrėjas Baden Powelis, kur tik galėjo, visur pabrėžė ištikimybę Tėvynei. Ištikimai tarnauti Tėvynei galėsime tik tada, kada ją gerai pažinsime. Neveltui sakė V. Kudirka: „Iš praeities Tavo sūnus te stiprybę semia“. Todėl gerai mylėti Tėvynę, reikia pažinti jos praeities, vargai, bei džiaugsmus. Viena iš džiaugsmingų dienų mūsų tautos gyvenime yra sausio 15 d. Šią dieną buvo išvadotas Klaipėdos kraštas.

L. S. S. Alytaus tuntas, „Vytauto Didžiojo“ dr-vės iniciatyva, suruošė Klaipėdos atvadavimo 8 m. sukaktuvių minėjimą.

Minėjimas prasidėjo 18 val. tunto sueiga. Tuntininkas pasveikino Naujų metų, linkėdamas ištvermės ir didelio pasisekimo visuose darbuose. 18.30 min. gimnazijos direktorius p. Vaitkevičius apibūdino Klaipėdos reikšmę ir naudą Lietuvai ir prašė atsistojimu pagerbti karžygius, žuvusius Klaipėdą vaduojant.

Klaipėdos vadavimo dalyvis Guoga papasakojo Klaipėdos istoriją ir savo atsiminimus iš Klaipėdos vadavimo.

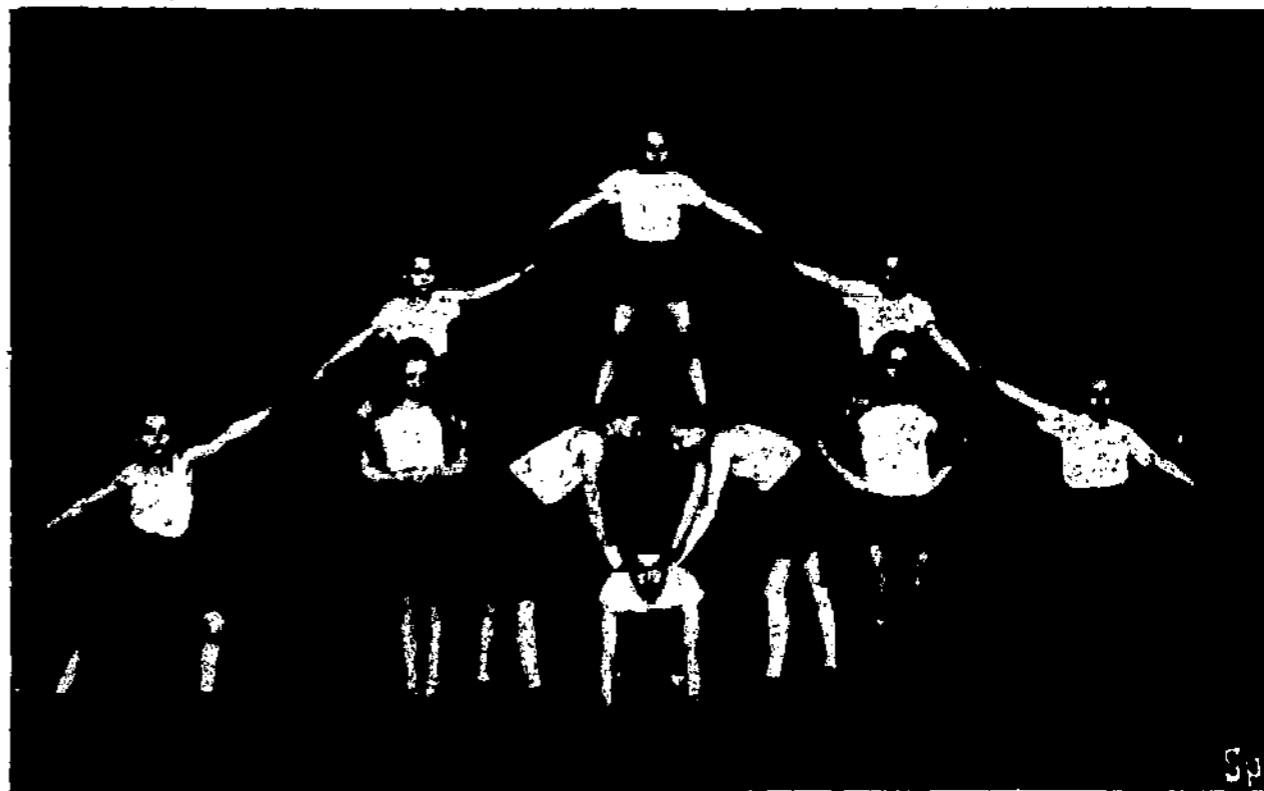
Po to sekė radio transliacija „Klaipėdos atvadavimas“. Mokinių buvo pilna salė.

Direktoriui p. Vaitkevičiui ir p. Guogai už pareikštas mintis „Vytauto Didžiojo“ dr-vė taria skautišką padėką.

„V. D.“ dr-vės adjutantas.

Skautų vakaras.

Sausio 11 d. Kauno I-oji „Kęstučio“ ir II-oji „Algirdo“ draugovės surengė „Aušros“ berniukų gimnazijos salėje skautišką vakarą. Į jį atsilankė gimnazijos vadovybė, vyriausias skautininkas pulk. Šarauskas, tunto štabo nariai ir visa eilė skautų, skaučių ir visuomenės. Atvykusį vyriausią skautininką sutiko draugovių globėjas p. mok. J. Mašiotas, tunto adjutantas ir gimnazijos direktorius. Draugininkui psktn. Čepui atraportavus, vyriausias skautininkas pro gražiai išrikiuotų skautų špalerius, grojant iškilmingą maršą, palydėtas į salę. Vakaras pradėtas Tautos himnu. Programą sudarė skautiškas vaidinimas, piramidės, gimnastika, keli muzikos dalykė-

Kauno I-os Kęstučio dr-vės skautai sportuoja.

Kizlačio foto

liai ir deklamacijos. I-os Kęstučio draugovės skautai gražiai pastatė visą eilę gana kombinuotų piramidų. Jauni skautai M. Rėklaitis ir V. Macijauskas parodė visus savo gabumus ir išsilavinimą muzikos srityje, puikiai sugrodami keletą tautiškų dainelių. Po to visi gražiai ir linksmi pašoko.

Vakaro rengime ir tvarkos palaikyme daug pasidarbavo skautų globėjas mok. J. Mašiotas.

V. Vėversėlis.

Gimnazija ir kariškas paruošimas.

Šiaulių valdžios bern. gimnazijoje šiemet įvestos kariško paruošimo pamokos. Gimnazistai pamokomis labai džiaugiasi, nes turi progos susipažinti su karo mokslu. Be to, gerb. mokytojas duoda skaityti „Kari“ ir „Skautų Aidą“. Mokiniai tuo labai patenkinti. Pamokų metu yra įvesta geležinė drausmė. Tai gerai atsiliepia į mokinius ir jie lieka drausmingesni.

Šiaulių skautai.

Paskutiniu metu Šiaulių skautų eilės labai auga. Tuntas rodo didelį veiklumą. Šiaulių mieste dabar yra 5 draugovės. Be šių dar yra provincijos draugovių bei atskirų skilčių. Centro draugovės uoliai dirba; nuo jų neatsilieka ir provincijos vienetai. Tuntas yra didžiausias Lietuvoje — jis apima net kelis apskrėtus. Tuntui vadovauja skaut. Ubeika. Tai darbštus žmogus, daug padedąs jauniems skautams. Be to, visa Šiaulių visuomenė labai prielankiai žiūri į skautus, o ypač vietos pulko karininkai, iš kurių keli dažnai pamoko rikiuotės.

Atskiro d-vės: I „Vytauto“. Tai gana sena draugovė, jau devyni metai kai gyvuoja. Ji yra pirmoji tunto draugovė. Draugovė dirba gana veikliai. Neseniai ji išleido savo skautišką atvirutės. Atvirutės atrodo neblogiausios. Draugovės globėju yra p. Paulauskas.

II „Lapinu“. Garsi draugovė savo praeitimi. Savo laiku buvo pavyzdinčiausia draugovė visoje Lietuvoje. Garsi ji savo dainomis ir teatrais. „Jau „Lapiniai“ kad vaidina, tai visi juokiasi“, — sako daugelis išymių skautų veikėjų. Čia jų ir įgimtas dalykas. Beveik visos Lietuvos skautų dainos pirmiausia išlėkė iš „Lapinu“ lūpų. Dabar draugovė vėl greit links toki pat, kokia buvo. Ji dabar leidžia savo dvisavaitinį organą „Lapina“. Išėjo jau pora numerių. Laikraštėlis gana didelis. apie 24 pusl., o be to, be galo pigus, tik 20 cent.

III „Daukanto“ d-vė. Tai mokytojų seminarijos d-vė. Draugovė beveik visi vyrai suaugę. Girdėt, kad įsteigsia skautu — vėčiu būrelį.

IV „Mirgos“ d-vė. Tai skaučių d-vė. Ji išymi visoje Lietuvoje. Tur būt, ji ir bus stipriausia visoje Lietuvoje. Draugovė yra apie 60 skaučių.

A. Kndrs.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Karininkai skautai.

Pakėlimai ir apdovanojimai. Lietuvos Skautų Sąjungos Šefo, Respublikos Prezidento A. Smetonos, įsakymu iš š. m. sausio 4 d. visa eilė skautų pakelta į aukštesnius skautininkų laipsnius ir apdovanota skautų pasižymėjimo ženklais.

Skautų eilėse nemaža dārba ir karininkų. Todėl minimu įsakymu pakelti į aukštesnius skautininkų laipsnius šie karininkai: skautininkas pulk. Juozas Šarauskas į vyresniojo skautininko laipsnį, kpt. Feliksas Tyškus ir kpt. Mikas Kukutis į skautininko, ltn. Juozas Puknys ir ltn. Kazys Petrulaitis į paskautininko. Apdovanoti skautų pasižymėjimo ženklais šie skaut. karin.: Lelijos ordinu — vyriausias skautininkas plk. Juozas Šarauskas, vyresnis skautininkas plk. ltn. Mikas Kalmantas ir skautininkas ats. kpt. Petras Jurgelevičius. Svastika apdovanoti — ats gen. ltn. Teodoras Daukantas ir gen. ltn. gyd. Vladas Nagevičius.

Klaipėdos atvadavimo aštuonerių metų sukaktuvių minėjimas Klaipėdos įguloj.

Sausio 15 d. Klaipėdos įgulos rūmai ir visas miestas pasipuošė tautiškomis vėliavomis. Įgulos kariams prieš pietus buvo laikomos paskaitos „Trumpa Klaipėdos istorija ir tos dienos reikšmė“.

12 val. kapinėse, kur yra palaidoti žuvusieji kovose Klaipėdą vaduojant, atlaikytos pamaldos. Susirinko didelis Klaipėdos visuomenės skaičius, 7 p. Ž. K. B. pulko garbės sargyba, šauliai, skautai ir kitos organizacijos. Atvykus p. ministeriui Merkiui, įgulos viršininkui Geniui, komendantui Liormanui ir kitiems aukštesniems viršininkams, buvo atlaikytos katalikų ir evangelikų trumpos pamaldos. Po pamaldų susikaupimo valandėlė, kurios metu sugrąta gedulingas maršas žuvusiems pagerbti. Po to Klaipėdos krašto šaulių sąjungos valdybos pirmininkas p. Vanagaitis perskaitė aukotojų sąrašą žuvusių kapinėms papuošti.

Po trumpos ir reikšmingos p. ministerio Merkio kalbos buvo sugrąta Tautos himnas. Vėliau kalbėjo šaulių sąjungos viršininkas pulk. leit. Kalmantas.

14 val. šaulių namuose buvo suruošti pietūs, kuriuose dalyvavo p. min. Merkys, kiti aukštesnieji viršininkai ir Klaipėdos atvadavimo dalyviai.

Po pietų įgulos kariams buvo rodoma atsiųsta iš spaudos ir švietimo skyriaus Klaipėdos atvadavimo ir kitos mūsų kariuomenės gyvenimo filmos.

Šliažas.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Pulko čiuožyklos, esant nešaltam ir daug snigančiam orui, darbas labai susitrukdė. Bet nežiūrint tai, vyr. leit. Statkevičiaus pastangomis sausio mėn. 13 d. įvyko čiuožyklos atidarymas. Čiuožėjų susirinko nemaža, nes visi senai jos laukė. Čiuožykla įrengta pulko sporto aikštėje, nemaža 90 × 40 mtr. ir gerai apšviesta elektra, padaryta kėdės važinėjimui, suolai ir griežikams bei rūbams stoginė. Mėgėjų pulke ir piliečių tarpe yra nemaža, todėl čiuožykla veiks kiekvieną dieną.

Kareiviams kinas. Sausio mėn. 10 ir 11 d. pulko švietimo vadovo kap. Kvedaravičiaus rūpesniu kino „Lyroje“ kareiviams buvo kino seansai. Rodė „Verden“ vokiečių ir prancūzų karą.

Eglaitė liktinių puskarininkių ir laisvai samd. tarnautojų vaikūčiams. Sausio mėn. 4 d. liktinių puskarininkų klūbe buvo surengta vaikūčiams eglaitė. Lėšos — 215 litų pulko vadovybė davė iš ekonominių sumų, kiekvienam vaikūčiui po 5 litus. Eglaitėi papuošalų nedaug reikėjo pirkti, nes buvo iš pereitų metų, todėl klūbo valdyba daugiau pinigų skyrė pirkimui vaikūčiams dovanėlių. Be to, vaikūčiams buvo suruošta ir arbatėlė. Vaikūčius gražiai palinksmo liktin. vyr. pusk. Žamau-

skas, kuris buvo apsirengęs dėduku ir orkestrui grojant su vaikūčiais pašoko, pažaidė ir gražių pasakėlių pasakė. Vėliau dėdukas įėjo apsikrovęs dovanėlėmis. Kiekvienas vaikūtis traukė sau laiminga numerį, pagal kurį dėdukas davė dovanėlę.

Suruošimui arbatėlės, dėl lėšų stokos, valdyba kreipėsi prie liktinių ir laisvai samd. tarnaut. žmonių, prašydama šiuo tuo prisidėti. Ponioms tai įvertino ir mielai prisidėjo, apkraudamos stalus pyragaičiais, saldumynais ir t. t. už ką klūbo valdyba ponioms širdingai dėkoja.

Šios eglutės iškilmės vaikūčiams daug malonumo suteikia. Jie visados atmins, kad maži būdami galėjo su savo tėveliais ne tik eglute pasidžiaugti, bet ir arbatėle pasidalinti dideliame būry.

V. J. J.

2 pėst. pulko kareivių naudojimas spauda.

Svarbu žinoti, kaip knyga ir bendrai spausdintas žodis plinta mūsų kariuomenėje ir kaip plačiai ji yra naudojama.

Mūsų kariuomenės kiekvienoj atskiroj daly yra didesnė ar mažesnė biblioteka. Čia duosiu žiupsnį žinių apie man artimiausią 2 pėst. pulko biblioteką ir skaityklą.

Pulko biblioteka įsteigta 1923 m. ir šiandien jau turi 1605 tomus knygų ir 74 tomus žurnalų.

Iš jų bendro turinio veikalų 195, Tikybos ir filosofijos 74, Gamtos ir artimų jai mokslų 108, Sveikatos ir higienos 45, Ūkio 86, Istorijos ir geografijos 134, Beletristikos, dramos, žurnalų ir k. 1037.

Matome, kad didžiausią skyrių sudaro lengvo turinio veikalai. Bet pažiūrėkime, kokio skyriaus daugiausia skaitoma.

Skyriaus pavadinimas	Esančių skyr. tomu skaičius		OSIAŠI											
	naudo-	nean-	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Bendro turinio	180	15	20	25	20	30	35	25	20	15	10	40	35	310
Tikyba ir filosofija	60	14	30	35	40	35	45	30	25	15	50	45	30	420
Gamta ir artim. jai moksl.	100	8	15	20	15	25	30	10	15	20	15	30	35	265
Sveikata, higiena ir ūkis	120	11	10	15	20	25	30	20	15	20	20	25	30	265
Istorija ir geografija	120	14	30	35	30	40	60	25	25	20	20	10	35	385
Beletristika, dram., žurnal. ir kit.	1000	37	105	120	135	145	215	245	240	245	250	130	320	2475

Iš tos lentelės mes matome, kaip knygų skaitymas augo per metus.

Žiūrint į šią lentelę reikia prisiminti, kad ir skaitytojų skaičius taip pat augo. Metų pradžioje buvo 214 skaity-

tojų. Per metus prisidėjo 254 nauji skaitytojai. Ypač žymiai paaugo skaitytojų skaičius lapkričio ir gruodžio mėnesiais, atvykus jauniems kareiviams. Spalių mėn., išvykus seniems kareiviams į atsargą ir dėl kitų priežasčių, nustojo skaitę 150 skaitytojų.

Bibliotekos knygomis naudojosi praeitais metais: Karininkai 6, viršilos 7, vyr. ir jaun. puskarin. 24, grandiniai 22, eiliniai 255, civiliai tarnaut. 2. Skaitytojų išsilavinimas atrodo šitaip:

Išlėto mokslo bei mokyklos pavadinimas	Skaitytojų skaičius		Viso buvo skaitytojų
	skaitančių	nusojusių skaityti	
Baigę universitetą	5	—	5
Studentai	17	4	21
Baigę mokytojų seminār. 4 k.	10	4	14
„2“	2	7	9
Aukštąją technikos mokyklą	2	2	4
Miškų mokyklą	1	—	1
Valstybės konservatoriją	4	—	4
Vaidybos studiją	2	—	2
Gyvil. ir pielnink. mokyklą	7	2	9
Aukšt. žemės ūkio mok.	9	1	10
Pašto telegr. ir telef. kursas	2	—	2
Gimnaziją baigę	25	3	28
Aukštesnes gimna. kl. eję	39	29	68
Vidurinę mokyklą baigę	48	44	92
Lankę vidurinę mok.	33	34	67
Pradžios mokyklą	90	112	202
Savamokslai	4	19	23

Reikia pabrėžti, kad daugumas kareivių knygų neskaityto. Vieni tingi skaityti (ypač menkesnio išsilavinimo), kiti gi nesidomi bibliotekos knygomis, nes jas yra perskaitę. Mat, daugumas knygų yra senų (tai liečia ypač lengvą literatūrą), kurios yra lyg išėjusios iš mados, atgyvenusios savo amžių ir šiandien užmirštos.

Be bibliotekos 2 pėst. pulkas turi ir skaityklą. Jai yra pavestas erdvus kambarys. Čia vakarais ir atliekamu laiku suėję kareiviai turi progos paskaityti laikraščių ir pažaisiti šachmatais, šaškėmis ir kitokiais būdais linksniau praleisti atliekamą laiką.

T. Adomonis.

9 pėst. Liet. Kunig. Vytenio pulkas.

Ugniagesių komandos viršininko ir padėjėjo perkėlimas. Šiais metais pulko ugniagesių komanda nustojo dviejų gabių prityrusių ugniagesyboje vadų: komandos viršininkas vyr. leit. Jaruševičius perkeltas karo mokyklon, o komandos viršininko padėjėjas leit. Kvietinskas išvyko į aviacijos kursas. Komandą laikinai priėmė viršila Petrauskas.

Vyr. leit. Jaruševičius 1929 m. kovo mėn. 23 d. buvo paskirtas pulko ugniagesių komandos viršininku. Nuo paskyrimo ligi komandos perdavimo dienos jis rūpinosi komandos buvimu ir sąžiningai nešė visas uždėtas atsakomingas pareigas. Per tą laiką suspėjo ne tik suorganizuoti ir pavyzdinčiai ją sutvarkyti, apmokyti, paleisti atsargon 121 ugniagesi, bet ir tinkamai aprūpino komandą įvairiais reikalingais gesinimui įrankiais, daiktais ir rūbais. Be to, išleido vienintelę kariūnų — aspirantų laidą — 28 žm., kurie atlikdami pulke stažą, taip pat mokėsi ugniagesybos ir aktyviai dalyvavo komandoje.

Paskutiniu metu komanda susidėjo iš 47 žmonių ir buvo pasidalinusi į IV skyrius: I sk. šturmininkų — žvalgų (8 žmon.), II sk. kirvininkų (12 žm.), III sk. siurblyninkų (12 žm.), IV sk. tiekėjų (12 žm.). Be to, dar 2 trimitininkai ir 2 sanitarai.

Jam vadovaujant, pulko komanda dalyvavo Marijampolėje gesindama 8 gaisrus. Rūpinosi mokymu ir moraliu komandos sutvarkymu. Kas savaitė buvo daromi įvairūs teoretiški ir praktiški užsiėmimai, kurių metu kiekvienas ugniagesis turėjo progos teoretiškai ir praktiškai pasimokyti ir pasidarbuoti ugniagesybos mene.

Už pasidarbavimą ugniagesyboje ir už pavyzdinčią komandos sutvarkymą buvo apdovanotas ugniagesių 3-čio laips. ordinu „Artimui pagalbon“.

9 pėst. pulkas vyr. leit. Jaruševičiaus asmenyje nustojo ne tik gero ir prityrusio specialisto ugniagesyboje, bet ir kai po pasižymėjusio sportininko ir pulko stygų orkestro vedėjo.

Komandos viršininko padėjėjas leit. Kvietinskas, nors ir per trumpą laiką, taip pat suspėjo pasižymėti gesinant Mari-

jampolėje gaisrą (1930 m. spalių mėn. 15 d.) sumanumu ir savo specialybės žinojimu. Be to, pasižymėjo, kaipo universalus sportininkas ir kariuomenės sporto šventės metu laimėjo pirmąją vietą karininkų penkiakovoje.

Mūsų gerbtamam ir darbščiam viršininkui ir jo padėjėjui linkime geriausio pasisekimo naujose pareigose.

St. D.

Naujokai. Nors gana trumpas laikas, kai į pulką atvyko naujokų, tik du mėnesiai, tačiau, daug ko pasiekė ir karo mokslų srity didelį žingsnį nužengė pirmyn.

Nežiūrint į tai, kad apie trejetą savaičių siautė stipri gripo epidemija ir per tą laiką buvo sumažinti praktiški užsiėmimai lauke ir pagaliau visai jų nebuvo, tačiau mokslas jauniems sekasi: gimnastikuoja gana gerai, rikiuotėje eina kaip vienas, švarūs, tvarkingi ir t. t.

Mūsų jaunieji kariai kiekvienas stengiasi ir gerai atlieka jiems paskirtas pareigas bei uždavinius. Galima pabrėžti, kad dabar kiekvienas jaunas kareivis yra supratęs kariuomenės reikšmę, jos reikalavimus ir pats save. Ypač pasižymėjo Klaipėdos krašto naujokai, kurių yra pas mus per 100 žmonių. Kai kurie jų atvyko į kariuomenę visai nemokėdami lietuvių kalbos arba menkai, bet šiandien į juos pažvelgus visai kas kita: daug kalba gražiai lietuviškai, dauguma net išmoko rašyti ir skaityti. Praktiškuose ir teoretiškuose užsiėmimuose stengiasi kiek galima geriau atlikti.

Boksas. Paskutiniu metu atsirado keletas vyteniečių, kurie pamėgo bokšą ir gan tankiai boksuojasi. Tik gaila, kad mažai yra treniravimosi pirštinių ir kitų įrankių.

Keletas yra tokių, kurie dideliu atidumu dirba ir jau šiandien jie sutiktų rungtis su pasižymėjusiais boksininkais.

San. pusk. M. Grinius.

2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas.

Kasmet pulko vadovybės įsakymu yra rengiama pulko vedusių liktinių puskarininkų ir laisvai samdomų tarnautojų vaikams eglaitė. Šiais metais ši vaikučių laukiama iškilmė buvo suruošta sausio 4 d. likt. puskarininkų klūbe. Pinigų šiemet pulko vadas asignavo žymiai daugiau, negu praeitais metais. Dovanos buvo dalijamos burtų keliu, kur kiekvienas vaikutis, nežiūrint jo amžiaus, turėjo progos išmėginti savo laimę. Svarbiausia, kad laimėtoją dovaną įteikdavo vaikų mylimasis „Kalėdų senelis“. Po išdalijimo dovanų vaikučiai drauge su savo „Kalėdų seneliu“ pažaidė ir pašoko. Griežė orkestras. Surengimui šios eglaitės daug padirbėjo p. p. Urniežienė, Vaitiekūnienė ir vyr. pusk. Urniežius. Jis buvo pasirėdęs „Kalėdų seneliu“.

A. Gedrimas.

2 ulonų pulko likt. pusk. ir laisv. samd. vaikai su tėvais ir „Kalėdų seneliu“ džiaugiasi dovanomis.

Geležinkelių kuopa.

Pirmą dieną Kalėdų vietos kine buvo demonstruojama sp. ir švt. skyriaus filmas: „puolant, ginantis ir balistikos savybės“.

Šios filmos parodė, koks turi būti metodingas šių dienų puolimas, kaip užimama riba po ribos, lengvų kulkosvaidžių veikimas, judesio ir ugnies derinimas.

Toviso yra mokoma iš statutų ir praktiškų užsiėmimų lauke, bet pažiūrėjus tokią filmą, visa tai įstringa giliai atmintin ir visas mokymas yra suprantamesnis ir geriau įsivaizduojamas.

Tą pat rodė ir gynimosi filma. Buvo aiškiai matyti pačios pozicijos įrengimas, tikras išnaudojimas gynimosi ploto, suderinimas visų ugnies priemonių tiksliausiam ir naudingiausiaam gynimui savo pozicijos, neleidžiant priešininkui nekliudomam prislinkti.

Balistinių savybių filma daug kam galutinai išaiškino trajektoriją ir visų kampų, mokymo reikalingumą ir jų žinojimo svarbumą.

Linksmesnieji juokavo, nebereiks, girdi, rašyti tėvui, kad atsiųstų pinigų užmokėjimui už pamestą trajektoriją.

Mačiusieji šias filmas kalbėjosi, jei mums daugiau tokių filmų, tai mokymo kursą išeitume daug greičiau, nes matytas dalykas daug ilgiau lieka atmintyje.

Pertraukų metu grojo orkestras.

Antrą dieną šios filmos buvo demonstruojamos vietos šauliams ir progimnazijos mokiniams, einantiems kariško parengimo kursą.

Nespėjus pasidžiaugti ir pasidalinti matytų filmų išpūdziais, kaip vėl žygiuojam žiūrėti antros filmos, kuri susidėjo iš „Dirbtinos kliūtys, jų gaminimas ir tankų būrys“.

Rodo dirbtinų kliūčių gamimą, jų reikšmę ir svarbą kautynių eigoj. Kada tankas negali įveikti jam pastatytų kliūčių ar sunaikinamas parengtais jam spąstais, girdėtis salėj kalbant: „o dabar ir mes jų nebebijosis, prikasisim duobių, ir tegul jis važiuoja!“.

Vaizdi filma, rodanti tankų būrio tiekimą, jo suderintą su pėstininkais puolimą ir tokio puolimo rezultatai.

Tokios filmos galėtų būti rodomos kasdien ir kiekvieną kartą pastebėtumei ką nors naujo ir pamokomo.

Pasibaigus filmai, buvo rodoma linksma komedija.

Laimingai pradėjome 1931 metus. Nepraslinko ir savaitė, o čia vėl nauja pramoga. Sausio 10 d. atvyksta karių teatras. Senai jis buvo mūsų padangėje.

Surengė net du vaidinimus, vieną 16 val. įgulos kariams, o 19 val. šauliams ir visuomenei.

Vaidino Vaižganto vieno veiksmo vaizdelį „Namai — pragarai“ ir Zakarevičiaus vieno veiksmo farsą „Tai politika“.

Per visą vaidinimą salė drebėjo nuo skardaus juoko, juoktasi ligi ašarų, juk tokius linksmus dalykėlius surasti ir taip linksmi suvaidinti gali tik taip visų mėgiamas karių teatras. Pasibaigus veikaliukui ir nusileidus uždangai, ko neplyšo delnai beplojant. Artistai keletą kartų buvo kviečiami pasirodyti scenoje.

Vyr. leit. O.

18.000 būsimų karo lakūnų SSSR.

Anglų laikraštis neseniai įdėjo sensacinę žinią apie energingą SSSR pasirengimą kariauti ore. Bolševikai, prisidengdami civilinės aviacijos kauke, organizuoja didžiulę aviacinę armiją, kuria jie tikisi kada nors pasinaudoti kariaujant su Europos valstybėmis.

SSSR didžiausias pinigų sumas leidžia chemiškiems išradimams nuodingųjų dujų srityje. Šiuo metu 3-jų metų aviacijos kursuose mokosi 18.000 žmonių, jų skaičiuje didelį procentą sudaro moterys.

Nors tie kursai oficiališkai vadinami „civilinės aviacijos kursai“, tačiau į jų programą įeina visi kariško skraidymo dalykai, net bombų mėtymas.

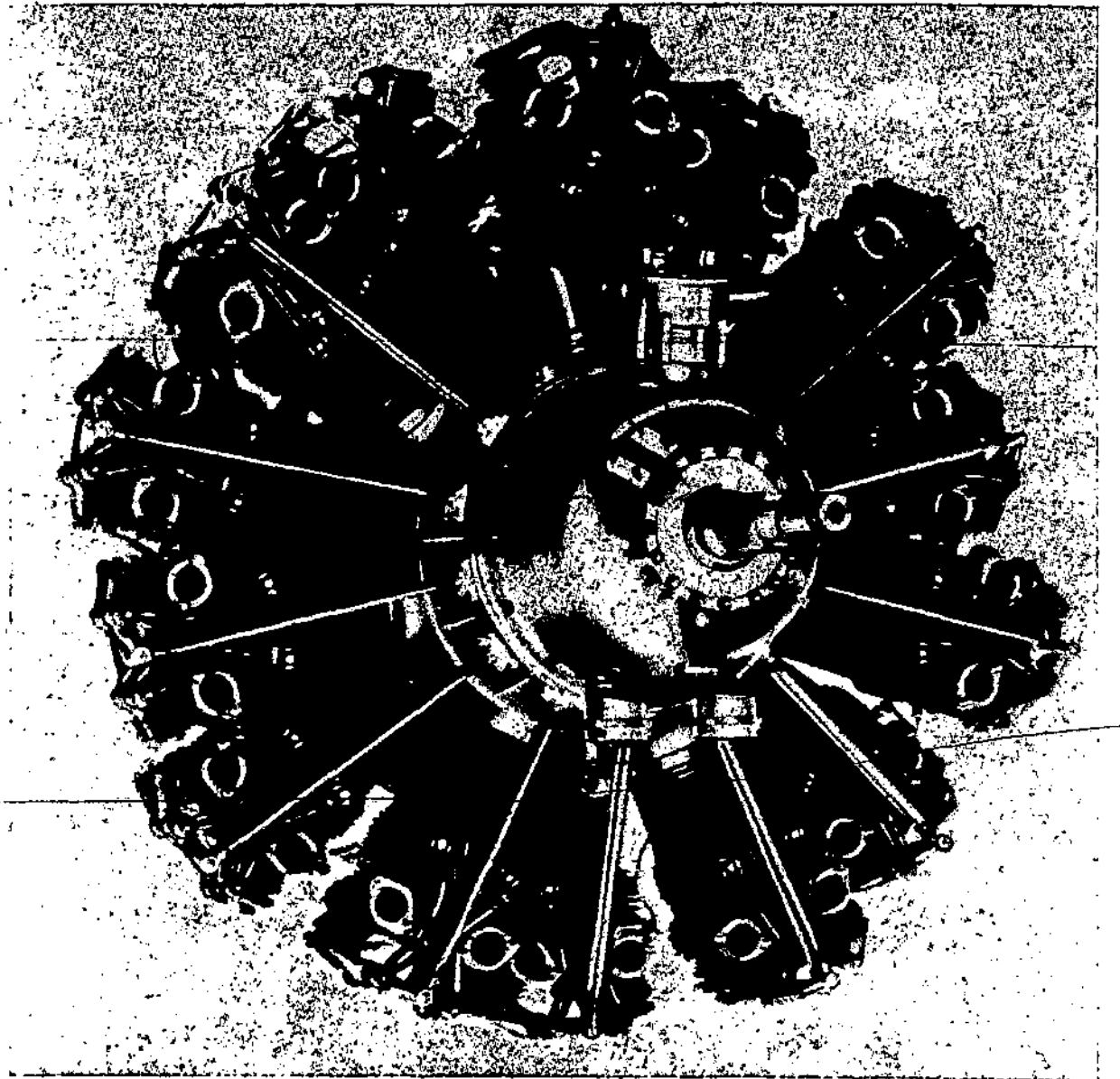
Aviacinis mokymas organizuotas vokiečių instruktorių. Instruktorių ir techniškujų aviacijos reikalams darbininkų sudėty priskaitoma vokiečių ligi 6.000. Charkovo miestas yra vyriausias tos oro akademijos centras.

Sustiprintas aviacijos parengimo organizavimas buvo pradėtas 1921 metais. Pirmon galvon buvo nupirkti tobuliausių laikų lėktuvai Anglijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Jungtinėse Amer. Valstybėse. Šitie lėktuvai patarnavo pirmiesiems skridimo srity bandymams ir išradimams. Šiais metais ypatingo dėmesio kreipiama žiemos skraidymams. Labai daug pastatyta lėktuvų — rogių. Visi jie aprūpinti pašliūžomis, nusileidžiant ant sniego; jų sparnai sudedami, ir, nusileidus ant sniego, jie pavirsta aerorogėmis.

Svarbiausia, mokant skaidyti, kreipiama dėmesio į skraidymus sunkiose sąlygose, stengiamasi nugalėti didelius tolius, eskadrilės rengiamos miestams bombarduoti ir t. t.

To pat anglų laikraščio pranešimu SSSR išdirbamas

smulkus miestų užpuolimo planas iš oro. Ataka parengiama šiuo būdu: pirmiausia metomos lengvojo tipo bombos, kad sukeltų paniką, paskui eina sunkios mašinos — lėktuvai, kurie mėto didelio sprogstamo pajėgumo bombas, trečiasis atakos momentas — apsvaidymas miestų padegamomis bombomis. Visos atakos galas — dujų bombos.

Taip pat šių dienų meno gražiausias kūrinys — padangių žvaigždė. Tai žinomos Anglų firmos „Armstrong Siddeley Motors Limited“ lėktuvinis variklis. Jo vardas Leopardas. Jis vieną didžiausių ir stipriausių 14 cilinderių, 800 arklio jėgų. Skiriamas specialiai torpedų, sunkiųjų bombų ir krovinių lėktuvams.

Prancūzijos karo aviacija.

Vokiečių spaudos žiniomis, Prancūzijos karo aviacijoje dabar yra 163 eskadrilės: 137 eskadrilės žemyno aviacijos ir 26 — jūrų aviacijos. Žemyno aviacija sudaro 3 oro divizijas ir atskiras kolonijų dalis. Divizijų sudėtis nevienoda. 1 divizijoje (štabas Mece) yra dvi oro brigados su 6 aviacijos ir 1 aerostatu pulkais; 2 divizijoje (štabas Paryžiuje) — 1 brigada su 2 aviacijos ir 1 aerostatu pulkais; 3 divizijoje (štabas Ture) — 3 brigados su 4 pulkais ir 1 atskiru divizionu aviacijos ir 1 aerostatu pulku.

Prancūzijos teritorijoje stovi 106 žemyno eskadrilės: 38 — naikintojų, 20 — dieninių bombonešių, 12 — naktinių bombonešių ir 36 — žvalgų.

Žemyno aviacijos dalyse yra 1580, o jūrų aviacijos dalyse 315 lėktuvų. Kiekviename aerostatu pulke yra 9 aerostatai.

Žemyno aviacija rūšimis skirstosi taip: 67 eskadrilės žvalgų, 38 — naikintojų ir 32 — bombonešių.

1928 m. dekretu, 67 žvalgų ir 16 naikintojų eskadrilių ir 18 aerostatu kuopų priskirta žemyno kariuomenei. Visos kitos eskadrilės sudaro aviacijos rezervą, kuris karo metu priklauso vyriausios kariuomenės vadovybės. Paskutiniu metu norima aviacijos rezervą dar padidinti.

Jūrų aviaciją sudaro: krantų apsaugos, laivyno ir mokymo centru aviacija. Laivyno aviacijai skaitosi plaukiojančių bazių „Bern“ ir „Komendant Test“ lėktuvai. Pirmai bazei priklauso 50, o antrai 26 lėktuvai. Be to, visi kreiseriai pritaikinti paimti 2 lėktuvų.

Prancūzijos karo aviacijoje yra: 1.500 karininkų, 7.700 puskarininkų ir 27.200 kareivių. Be to, aviacijos įstaigose dirba daug civilinių tarnautojų, darbininkų, amatininkų ir k. Jūrų aviacijoje yra 440 karininkų, 1070 puskarininkų ir 5000 kareivių.

Tačiau dabartinė aviacijos sudėtis, Prancūzijos karo jėgų vadovybės manymu, dar nepakankama. Todėl daroma žygių oro jėgas padidinti iki 201 eskadrilės (147 esk. žemyno ir 54 — jūrų).

Lėktuvus ir jų dalis dirbą Prancūzijos fabrikai ne tik sau, bet ir užsieniui. Praėjusiais metais išvežta iš Prancūzijos lėktuvų ir jų dalių už 214.433.000 frankų.

Politikos apžvalga.

Ženevoj pradėjo svarstyti Europos Jungtinių valstybių sudarymo reikalus.

Praeitą savaitę Ženevoj prasidėjo Europos valstybių užsienių politikos vadų pasitarimai dėl Briando pasiūlytos Europos valstybių federacijos.

Kaip žinoma, pereinamųjų metų Tautų Sąjungos pilnates susažiovimo metu rugsėjo 8 d. įvyko Europos valstybių, Tautų Sąjungos narių, atstovų pasitarimas dėl prancūzų ministerio Briando sumanymo. Po to pasikalbėjimo daugelis delegatų Tautų Sąjungos plenumo pasakė savo kalbas, po kurių plenumas (T. S. bendras susirinkimas) vienu balsu priėmė rezoliuciją, kuria pavedė valstybėms išdirbti konkrečių pasiūlymų ir juos paruošti 1931 m. T. S. sesijai.

Tada jau buvo pranešta, kad Europos federacijos reikalu bus tariamasi sausio mėn. Tautų Sąjungos Tarybos susirinkimų metu. Šiame pasitarime turėtų dalyvauti 27 Europos valstybių atstovai. Jų skaičiuje bus ir Lietuvos atstovas.

Kalbant šiuo reikalu, visų pirma reikia nurodyti mūsų vyriausybės atsakymą, kuris pereinamą vasarą buvo pateiktas Briando memorandumą. Lietuvos vyriausybė principu pritarė gražiam Briando projektui. Tačiau ji sykiu nurodė, kad Europos valstybių federacija turėtų remtis tarptautinio teisingumo pradais. Čia Lietuvos vyriausybė turėjo galvoj padarytą mūsų šaliai didelę skriaudą iš lenkų pusės, t. y. Viiniaus pagrobimas. Jei ši skriauda, kurią mums Lenkija savo smurtu yra padariusi, būtų atitaisyta, tai Lietuva su džiaugsmu ir ramia sąžine galėtų įeiti į Europos valstybių federaciją.

Tokia Lietuvos pažiūra šiuo reikalu. Kalbant apie kitų ypač didžiųjų valstybių nusistatymą Europos federacijos (sąjungos) sudarymo reikalu, tenka pasakyti, kad čia nuomonės skiriasi.

Prancūzija, žinoma, palaiko savo ministerio iškeltą projektą. Tačiau Anglija gana šaltai žiūri į jį. Mat, Didžioji Britanija nėra tokia valstybė, kuri išsitenka dviejose Europos salose, — ji turi savo kolonijas visose pasaulio dalyse, kurių reikalai jai yra brangesni, negu Europos kontinento reikalai, negu jos valstybių federacija. Artimi Tautų Sąjungai anglų politikai Briando sumanymą smarkiai kritikuoja, matydami jame net pačios Tautų Sąjungos, kuri turi apimti visą pasaulį, tam tikrą laužymą.

Vokietija visų pirma reikalauja Versalės sutarties peržiūrėjimo. Iki tol ji nenori nė kalbėti apie Europos sąjungos sudarymą, nes bijo, kad, prisidėjus prie šios sąjungos, amžinai pasiliks ji dabartinėse savo sienose. Be to, kai kurios valstybės norėtų, kad į Europos federaciją būtų traukiama Sovietų Rusija ir Turkija. Aišku, kad šių dviejų valstybių įtraukimas į Europos sąjungą yra labai svarbus dalykas. Bet nereikia užmiršti, kad Europoje yra kai kurios valstybės, kurios į Rusijos bei Turkijos priėmimą Europos sąjungon žiūri neigiamai ir tokiam priėmimui energingai priešinasi.

Tuo būdu, mes matome, kad Europos valstybių sąjungai sudaryti yra nemaža kliūčių, kurias nelengva nugalėti. Todėl, kol kas gražaus Briando projekto įgyvendinimas yra sunkus. Vis dėlto, jo svarstymas Ženevoj gali atnešti daug naudos, nes, iškilus aikštėn įvairioms nuomonėms, gali sudaryti palankių sąlygų pašalinti sunkumus, stovinčius sąjungos sudarymo kely.

Suomijos spauda ragina kuo greičiau sudaryti Pabaltijo valstybių ekonominę sąjungą.

Suomių ekonominis laikraštis „Kappaleti“ pasisako už Suomijos ir Pabaltijo valstybių ūkišką bendradarbiavimą ir siūlo praplėsti ir stabilizuoti prekybos ryšius su Lietuva, Estija ir Latvija. Anot šio laikraščio, su Pabaltijos valstybėmis reikia skaitytis kaip su vienu vienetu. Iš įvairių pusių nurodoma, kad tarpusavio konkurencijai pašalinti reiktų steigti ypatingą Pabaltijo valstybių ir Suomijos ekonominę tarybą, į kurią įeitų visų keturių valstybių atstovai. Steigiant naujas pramonės sritis, reiktų turėti prieš akis tai, kad kiekviena sritis turėtų būti tam krašte, kur konjunktūra atitinkamos pramonės srities kilimui yra geriausia. Tokių naujų pramonės sričių gaminių eksportas į kaimyninius kraštus turėtų būti palengvintas muitų lengvatomis, kurios eitų toliau už didžiausio palankumo principus. Tas pats turėtų būti padaryta tų pramonės gaminių atžvilgiu, kuriuos jau dabar gamina kuri nors iš kalbamų valstybių, pav., Suomijoje — gaminami separatoriai. Turint galvoj, kad kiekvienoje iš tų valstybių yra per siaura rinka, ūkio taryba turėtų ieškoti priemonių patikrinti tokių prekių pardavimą ir kitose sutartį sudarančiose valstybėse.

Dabartine sutarčių sistema toks darbo pasidalinimas nėra galimas. Dėl to sutartyse, kurias kalbamos valstybės savo tarpe sudarys, reikia įvesti sąlyga, pagal kurią tos lengvatos, į ekonominę sąjungą įeinančios valstybės suteikia viena antrai, nebūtų taikomos ir kitoms valstybėms.

Straipsnio autoriaus įsitikinimu, į keturių valstybių ekonominės tarybos įsteigimą turėtų būti atkreipta didžiausio dėmesio.

Vokietija nenorinti mokėti reparacijų.

Įtakingas vokiečių laikraštis „Berliner Tageblatt“ rašo, kad vokiečių vyriausybė laikysis nusistatymo, kuri nesenai užsienių reikalų ministeris Curtius pareiškė Reichstage (parlamente), būtent, Vokietija nesudraskys Youngo plano ir neapleis sutarties nustatyto pagrindo. Tačiau Vokietija neturi galimybės tam planui įgyvendinti.

Laikraštis pažymi, kad visai aišku, jog Londonas ir Paryžius dabartiniu laiku nesutinka vėl svarstyti reparacijų problemą, nors ten ir sutinkama, kad, Youngo planą priėmus, susidaro visai nauja padėtis. Tačiau kreditorių valstybių savo vargai, ypatingai Amerikos, tiek joms rūpi, kad tuo tarpu negalima laukti naujų derybų dėl reparacijų mokesčių. Mat, pastaruoju laiku vokiečių ekonominė būklė labai pablogėjo. Biudžeto komisija Reichstage pradėjo svarstyti naują valstybės biudžetą. Finansų ministeris dr. Dietrichas Reichstage pasakė kalbą, kurioje, tarp kitko, nurodė, kad gruodžio mėn. pradžioje priimtas 1930 m. biudžeto deficitas siekiąs 900 mil. markių, matyti, turės būti padidintas dar 100 mil. markių ir sieks vieną milijardą. Naujas 1931 metų biudžetas subalansuotas (suvestas) didelių išlaidų nubraukimo dėka. Jis pareiškė toliau, kad, atsižvelgiant į sunkią Vokietijos ekonominę būklę, esą negalima uždėti didesnių mokesčių ar dar sumažinti valstybės tarnautojų algas. Deficitas turės būti padengtas papildomu biudžetu, kuriame, tarp kitko, numatoma sumažinti, mažiausiai 10% valdžios įstaigų tarnautojų skaičių. Ministeris laiko ypatingai pavojingu valstybės finansų šaltinių mokesčių pajamas, kurių jokių būdu esą negalima numatyti, kadangi vokiečių ūkio skurdas didėja kas savaitę.

Nauja anglų-prancūzų sąjunga.

Spaudos žiniomis, Paryžiaus politiniuose sluoksniuose plačiai kalbama, kad dabartinės prancūzų-anglų finansinių ekspertų derybos gali pasibaigti stambia tarptautine sensacija. Anglų pramonei prancūzai galėtų suteikti didelę paskolą, Prancūzijos bankui tarpininkaujant, su Anglijos banko garantija. Jei tos kalbos pasitvirtintų, tai, kaip politiniuose sluoksniuose nurodoma, būtų lygu prancūzų-anglų susiartinimui, kurio padarinius pasaulinei politinei padėčiai tuo tarpu būtų sunku apibrėžti. Tačiau nėra jokios abejonės, kad toks susiartinimas tuoj būtų pajustas Europos politikoj.

Šia proga politiniuose sluoksniuose nurodoma, kad per paskutinį nusiginklavimo komisijos susirinkimą anglų atstovas labai parėmė prancūzų reikalavimus. Būsimas prancūzų-anglų bendradarbiavimas, esą, galėtų eiti kaip tik šitokia kryptimi. Įtakingo prancūzų laikraščio „Matin“ užsienių politikos skyriaus vedėjas Sauerwein šiek tiek atskleidžia uždangą nuo vykstančių derybų. Jis užsimena apie anglų-prancūzų finansinę santarvę ir duoda suprasti, kad Prancūzija per Europos federacijos konferenciją, kuri prasidės Ženevoj, aiškiai pasisakys, kad ji yra pasirengusi paskirti savo resursus Europos atstatymui su tam tikromis sąlygomis, kurių tarpe turės būti ir atsisakymas nuo bet kokių Versalės sutarties nustatytų sienų revizijos sumanymų. Bendradarbiavimas tarp prancūzų ir anglų išdų esą parengtų kelią Europos problemų svarstymui, ir tokio bendradarbiavimo pasėkos tučtuojau pasireikštų Ženevoj ir Bazely, bet, esą, reikia atsiminti, kad negalima kreiptis į Prancūziją, prašant finansinės pagalbos, ir tuo pačiu laiku reikalauti sutarčių revizijos.

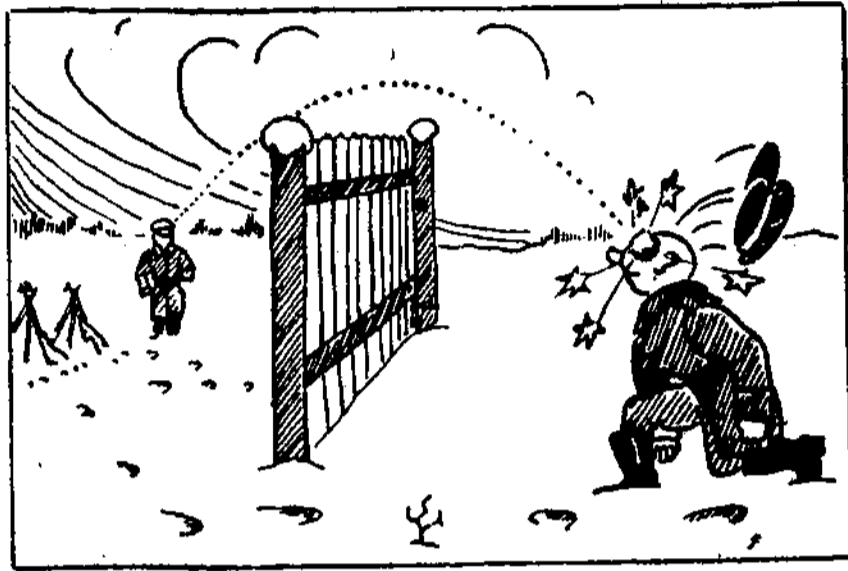
Vokiečiai sugavo lenkų lakūnus.

Lenkų lakūnai gana dažnai mėgsta paskraidyti ant svetimos teritorijos, ypač Lietuvos ir Vokietijos. Pastaroji daug kartu protestavo dėl tokių lenkų aktyvių vizitų šnipinėjimo tikslais. Bet lenkai nekreipė į vokiečių protestus jokio dėmesio. Šio mėnesio 9 d. 3 lenkų karo lėktuvai, darydami vėl tokį vizitą, dėl nežinomų priežasčių turėjo nutūpti vokiečių teritorijoje netoli Opelnio miesto. Tačiau vienas lėktuvas spėjo pakilti ir pabėgti Lenkijon. Vokiečiai šiais lenkų svečiais labai suerzinti, ypač, kad jie atskrido tuoj po Vokietijos valstybės kanclerio Brüningo išvažiavimo. „Malonūs svečiai“ patūpdyti šaltojon.

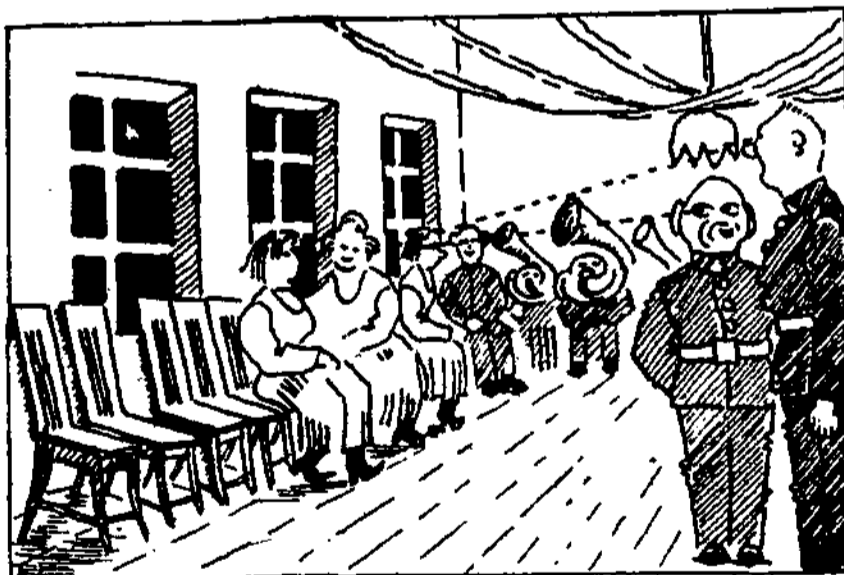
Kaip jaunas kareivis Klumpė supranta šaudymo teoriją.

TRAJEKTORIJA.

Trajektorija, tai kelias Kulkos. Bet, velniai žino, Kur pradžia ir kur jos galas. Kam visi ją taip vadina? Bet, kai perstogės metu su Jonu Bruočiu žaist pradėjau, Kad negaut į žandą smūgį, Už aukštos tvoros tupėjau. Aš, pajutęs smūgį kietą, Supratau, kas atsitiko: Kad ji kyla, kad ji leidžias — Vardas lanko jai pritiko.

TAIKYMO TAŠKAS.

Tašką taikymo suprasti Nevisad lengvai pavyksta, Nes dėl tinginio — nenoro Iš galvos jis greit išnyksta. Tik vienoj. jaukioj vietalej (Noroms galim prisiminti), — Jis tenai tur tiek svarbumo, Kad nušviečia visą mintį. Norint polką pasisukti,

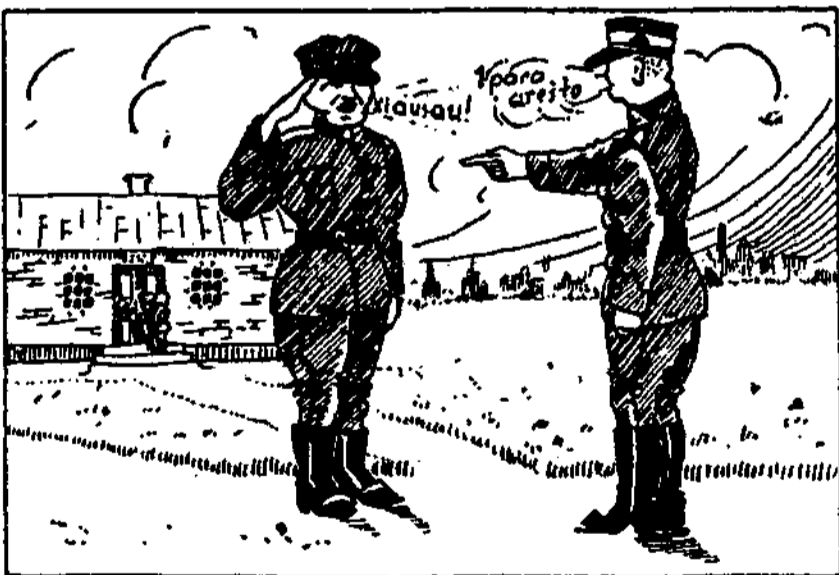
Pasirinkti reikia tašką, Ir padarius porą žingsnių, Gaut mergužę, o ne mešką.

TAIKYMO LINIJA.

Pasvajoti, pagalvoti Vien „po šautuvu“ tetenka, Galima vargus atminti, — Kaip kentėta, kaip gyventa. Kai už lango mergužėlę Pamatai plasnojant vieną, Liniją gali priminti Ir suprasti ją šiandieną. Ji prasideda nuo šaulio, Eina pro viršilos kėpę Ir pro skaidrų lango stiklą Į tą tašką, kur stebėta.

REKOŠETAS.

Kai sumanęs aplankyti Marę ar Jadzykę brangią, Nieko nesiklausęs droži Pro daržus ir pro palangę,

Tai kelyje kliūtis stojas Ir svajonę keičia visą, Nes viršilą susitikęs Kryptį gauni kitą. Tą vadinsim rekošetu — Kryptį į daboklę gauni, Arešto kai dovanoja Vien „klausau!“ tiktai išspiauni.

GERAI TAIKYTI.

Po sunkių dienos darbėlių Pulko krautuvėn užsukęs, Dėžę „rudojo“ išvertęs, Tvirtu gi save pajutęs, — Pradedi galvot, kaip reikia: Kiek svarbu yra taiklumas. Juk be jo rytojaus dieną — Kančios — neramumas. Jei iš krautuvės sugrįždams, Menka truputį suklysi, Į daboklę nuvažiuosi, O iš ten negreit išlįsi.

Bernst.

Leningrade atidarytas ateistų (bedievių) universitetas 600 klausytojų. „Studijų“ kursas truks dvejus metus. Universitete yra atskiri fakultetai kovai su katalikų, muzulmonų ir Budos tikybomis.

Brangiausias pasauly elementas tai radijus, nes jo vienai uncijai (30 gramų) pagaminti iš urano rūdies reikalinga dirbti net 8 metus. 1 gramas radijaus kaštuoja apie 600.000 litų. Radijumi gydoma vėžio liga.

Seniausias pasauly žemėlapis yra Turino muziejuje. Žemėlapis braižytas 2000 metų prieš Kristus gimimą, ir vaizduoja dalį Nubijos.

Vokiečių geležinkelių stotyse yra įtaisyti automatai, į kuriuos įmetus 10 pfenigų (25 cent.), išmetamas keleivio bagažo draudimo polisas. Polisas galioja 24 valandas, vadinasi, per tą laiką geležinkelis atsako už keleivio bagažo žuvimą.

Naujos knygos.

J. Marcikonis. Į SAULĖTĄ LAIMĖS ŠALI. Apysaka. 1930 — V. D. m. Kaunas. 16°, 96 p. 2 lit.

Ši apysaka kaip ir taikoma mūsų dienoms — ta „saulėta laimės šalis“ tai pietų Amerika su Brazilija, Kolumbija, Kordiljeriais ir t. t., į kuriuos pakliūva mūsų lietuviai, bėdų varomi.

Pirmutinis šio rašinio veikėjas — Algis, kilęs iš Baibokų kaimo, Vabalninko parapijos. Apysakoje mes matome jo gyvenimą nuo 12 metų ligi 35. Tai žmogus daug matęs dėl didžiojo karo, kurių iš tikrųjų yra dabar apšėiai. Jis augęs prieš didįjį karą, dalyvavęs kare rusų kariuomenėje, Kauną imant patekęs į vokiečių nelaisvę, pabėgęs į Šveicariją, iš ten — į Afriką, kur tarnavęs vienam arabų didikui, labai patikęs jo sūnui savo pasakomis, o iš ten, patekęs galiausiai į Braziliją, kur tuo tarpu ir baigiasi jo kelionės. Amerikoje su kitais dviem draugais jam pasiseka rasti kalnų urve užslėpti senovės indėnų turtai — trys auksinės gėlės, nusagstytos deimantais; draugai be barnių pasidalija turtus, už kiekvieną gėlę gauna po devynis šimtus dolerių.

Apysakoje yra ir meilės nuotykis — tai Algio ir Viktorės, su kuria jis susipažino prieš karą, Šiauliuose, bet jam netenka susivesti — Viktorė miršta džiova.

Šios apysakos žmonės gana simpatingi, nors, tur būt, dėl apysakos trumpumo daug ko iš jų gyvenimo nesužinome, ko norėtume žinoti, kaip jie elgėsi tuo ar kitu atveju. Pats Algis, dar būdamas dvylikos metų, jau gelbsti iš Tatulos upės skęstantį vaiką ir pats per truputį nežūva — šiuo pasiaukojimu prasideda apysaka, — jis gražiai elgiasi jaunime, su savo pasirinktąja mergina, rusų kariuomenėje jis išmincingas, nepametęs pavojuose galvos narsus karys, jis sugeba išbėgti iš vokiečių nelaisvės, moka patikti arabams, išvengia pavojų šiaurės Afrikoje, pakliūva į Ameriką, čia moka be kivirčių išsidalyti milžiniškus turtus su savo draugais, — tik kiek atrodo nesuderinta su šiais jo pranašumais, kad jis, atsidūręs toli nuo savo krašto, juo nė kiek nesisieloja ir pats nesirūpina duoti apie save žinią Viktorėi, ir tik gavęs Viktorės laišką, jos pačios rašytą netyčia jai pakliuvusiu jo adresu laikraščiuose, tuoj parbraška, ir tesuspėja pamatyti ją prieš mirtį; jis neprižada gyventi tik jos atminimu, kaip būtų kitas padaręs apysakoje, bet kurį tarpą baisiai buvęs nusiminęs, stveria Verutę ir išvažiuoja (kodėl nelieka Lietuvoje — su tiek pinigų?) vėl į „saulėtą laimės šalį“ Ameriką.

Kažin, ar galima paskui autorių vadinti Amerika laimės kraštu — lobiu, tiesa, yra ne sykį pasitaikę rasti, bet retokai. Šiaip dabar apie Ameriką pasakoja daugiau pikta negu gera, ir nėra tekę girdėti, kad kas iš lietuvių būtų iš tikrųjų ten radęs iš netyčių lobį. Tas lobis šioje apysakoje kažin kaip laužo viską, ir gal ir pavojinga būtų patikėti autoriumi ir važiuoti į šią tariamos laimės šalį. L. V.

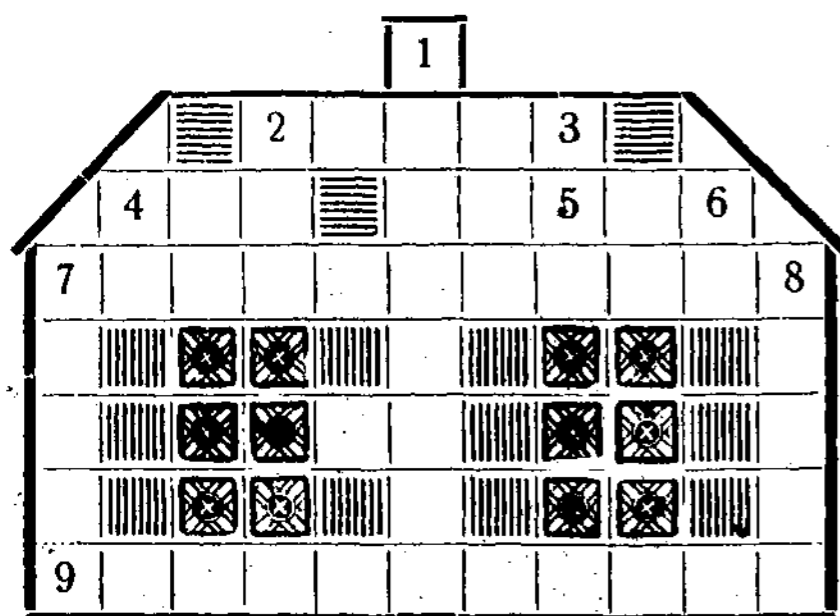
Galvosūkių 2 nr. sprendimas.

„Vytauto Didžiojo keliai — mūsų keliai“. (Žiūr. 1930 m. „Kario“ 45 nr. 908 pusl.).

Gerai išsprendė šie asmens: 1) O. Žvirblytė (Mln.); 2) R. Švažienė (Šnč.); 3) vachm. R. Meliukštis (2 ul. p.); 4) virš. Grybė (7 p. p.); 5) j. s. p. A. Bernotas (2 p. p.); 6) P. Budreika (KKDD); 7) A. Marchertas (Ptrš.).

Galvosūkis 4 nr.

(Vertin. 1 tašku)

Iš kairės į dešinę:
2) Gyvenamasis namas
4) Įvardis
5) Ieškojimo pasėka
7) Ginklas
9) Metalas

Iš viršaus į apačią:
1) Europos tauta
2) Įvardis
3) Veiksmažodis
4) Įvardis
6) Gaida
7) Senovės lietuvių dievaitė
8) Produktas

(K. M.)

Redakcijos atsakymai.

A. Bučiui. Už Tamstos likusį honorarą išrašėme „Kari“ visiems 1931 m. po 4 egz. ir 6 mėn. po 1 egz. Tuo būdu pirmą pusmetį gausite po 5 egz.

Fleitai. Reiktų kreiptis komandos keliu. Bet abejojame ar galėsi dabar gauti, jeigu negavai 1928 m.

A. Kazlauskui. Fotografijas Tamstai nusiuntėme I. 16.

Pusk. Z. Gerulaičiui. Tokios mokyklos šiemet nebus.

V. J. Vaikpinigius moka tik už savo vaikus. Už paimtus auginti negausite.

Kario mylėtojai. Kai pavasarį bus naujokų paskirstymas, prašyk savo komendanto, kad paskirtų. Jeigu bus galima, žinoma, patenkins.

A. P. K. Apie buvusių kariūnų-aspirantų paleidimą iš kariuomenės ir kt. panašiais klausimais aplinkraštis yra nusiustas dalių štabams. Todėl šiuo klausimu kreipkis į savo pulko štabą.

V. Kavaliui. Norint pereiti į kitą dalį tarnauti, reikalinga svarbių priežasčių. Iš Tamstos klausimo nematyt, kad turėtumei svarbių priežasčių. Todėl abejojame ar perkeltų.

St. Urbui. Už honorarą Tamstai bus siuntinėjamas „Karys“ visus 1931 metus po 2 egz., nes nuo Naujų Metų, užsidarius sąmatai, honoraro likučių nebegalima pasiūsti.

Popšučiu. „Likimo žaislas“ atiduotas „Skautų Aidui“.

Jurg. Steikūnui. Prašome atsiūsti minimą rašinį. Jeigu žuvusiojo mirtis tikrai yra karžygiška, įdėsime.

A. Lelešiui. Tamstos nurodytu adresu už honorarą išrašėme „Kari“ visiems 1931 m. Iki pilnos prenumeratos trūksta 1 lt. 10 ct. Todėl prašome arba pinigų prisiūsti arba ką nors parašyti, kad iš honoraro galėtumėm išskaityti.

J. Degučiu. Jeigu iš aukštesnės kategorijos pereina ir į žemesnę, vis tiek trimečius gauna.

A. Kondratui. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ iki š. m. VIII. 1.

Loniui Zurlui Amerikoje. Kariškų dainų rinkinėlį J. Tallat-Kelpšos „Kariagos aidai“ galima gauti pas mus. Kaina 50 centų be persiuntimo. Dar buvo kitas kariškas rinkinėlis su gaidomis, būtent, A. Norvaišos „Kareivių dainos“, bet jau išparduota. „Muzikos teorija“ lietuvių kalba yra parašyta kun. Teodoro Brazio. Jos kaina 3 lt. 80 ct. be persiuntimo. Galima gauti Kaune, Laisvės al. 72 nr. Lietuvos muzikos centre.

„Matęs“ Tamstos korespondenciją nusiuntėm viršininkams, nes šiame reikale tik viršininkai, o ne „Kario“ skaitytojai gali padėti.

Pranešimas.

Trečias literatūros ir muzikos vakaras.

Sausio 25 d. 1-jam gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulke įvyks trečias gusarų literatūros vakaras.

Vakaro programoj apysakos, eilėraščiai, monologai. Stygų orkestras ir dainininkai pagrieš ir padainuos keletą dalykų.

Kauno įgulos kariai maloniai kviečiami atsilankyti.

Išsiuntinėti pakvietimai ir civiliams, kurie pasižadėjo apsilankyti, paklaudyti, ką gusarų literatai ir kitoki meno mėgėjai galės pareikšti III savo literatūros ir muzikos vakare.

Kas važinėja automobiliais ir motociklais
turi įsigyti knygutę

„Šoferiams reikalingas įstatymas ir taisyklės“. Kaina 1 lt.

Parduodama „Policijos“ žurn. redakcijoje (Kaunas, Laisvės al. 20) ir visose apskričių viršininkų įstaigose.

ROTBART-
MOND-EXTRA

Tiktai minimi peileliai „Rotbart-Mond-Extra“ skuta dailiai ir be skausmo.

Reikalaukite visur.

JAU IŠEJO IŠ SPAUDOS KIŠENINIS

Kalendorius iliustruotas, apie 300 psl., su atvaizdais.
Kalendoriuje yra daug įdomių straipsnių ir kiekvienam
kariui, atsargos kariui, šauliui ir moksleiviui-patriotui,
kaip būsimam Tėvynės gynėjui, žinotinų dalykų.

KARIO KALENDORIUS

Kaina: kariams, šauliams ir mokykloms (kur eina kariškasis parengimas)
su paprastu viršeliu 1 lt., su kolenkoriniu viršeliu 2 lt. 50 ct. Knygy-
nams — su paprastu viršeliu 2 lt., su kolenkoriniu — 4 lt.

Sukrauta: Vyr. Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriuje
(Kaunas, Nepriklausomybės aikštė).

1931 METAMS

Saugi vieta indėliams. Taupymo
dėžutės. Visos bankinės operac.

**Lietuvos
Koperacijos Bankas**

Kaunas, Laisvės alėja 62.
(Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

Geriausiai aprūpinsi save ir vai-
kus, pasidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE

Turtas 15 milijonų litų. Moka
aukštus nuosimčius. Ūkio Banką
rasi kiekviename apskr. mieste

Skaitykite

L. Serbentos brošiūrėlę
„Lietuviai ir Latviai vie-
nykitės!“ Reikalaukite kny-
gynuose ir adresu: A. Ser-
benta, g. st. Jūra, Marijamp.
ap. Kaina 1 litas; mokėti
galima ir pašto ženklais.

„Karys“

Mūsų draugas.

Tad ne tik skaitykit, bet ir
platinokit!!!

Higiena - sveikatos sargas

Ligi šiam laikui geriausias higienos mokslui lietuvių kalba vado-
vėlis yra dr. S. Abramavo pradėdamasis higienos kursas. Redagavo
d-ras Žemgulyš. Piešiniai tekste. Kaina sumažinta iš 4 lt. į 3 lt.
Reikalaukite knygynuose arba iš leidėjo

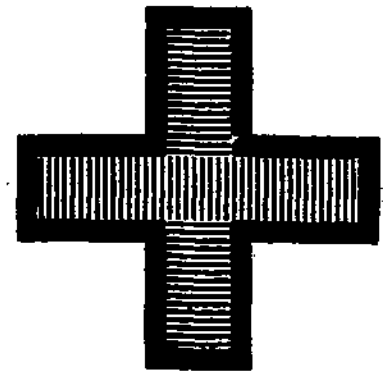
„Švyturio“ B-vės

KAUNAS
KEŠTUČIO, 36.

Lietuvos

Raudonojo

Kryžiaus

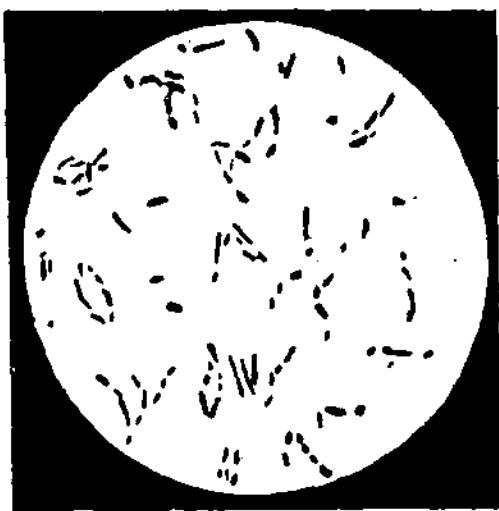

XVIII

Loterijos

3-OS klasės lošimas
1931 m. vasario 3 d.

Gripo pavojus

dabar labai didelis.
Visur pilna šitos li-
gos mikrobu. Ne-
pamirškite, kad tik-
riausia priemonė ap-
sisaugoti nuo to pa-
vojaus yra pastilės

**Salde — „Sanitas“
Pastilės Salde**

apsaugo taip pat nuo slogos, nušalimo ir
gerklės ligų.

„KADIN“

mullas

naikina galvos pleiskaną, pašalina nemalonų
niežėjimą ir apsaugo galvos odą nuo įvairių ligų.

Gaunama visose vaistinėse.

ODEKOLONAS

„SANITAS“

nuostabiai gerai sukombi-
nuotas iš daug gėlių kvapų.

Gaunamas visose geresnėse parduotuvėse ir aptiekose

P. Šileika, Kaunas, Ukmergės pl. 149

Primu vėjų ir moterų batų įvairiausių užsakymus. Taip pat
dirbami ir specialūs **ortopediniai**. Kainos prieinamos.
Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai.